

MEGHÍVÓ

A Budapesti Zsidó Hitközség
a budapesti gettó felszabadításának 68. évfordulója
 alkalmából megemlékezést tart 2013. január 18-án (péntek)
 9.30-kor a Dohány utcai zsinagógában
 Beszédet mond: KARDOS PÉTER FŐRABBI
 Énekel: FEKETE LÁSZLÓ FŐKÁNTOR
 A kegyeletes megemlékezésre tisztelettel meghívjuk.
 Tordai Péter Budapesti Zsidó Hitközség elnök
 Zoltai Gusztáv Budapesti Zsidó Hitközség ügyvezető igazgató
 Felhívjuk a férfiak figyelmét, hogy a megemlékezésen fejfédő viselése szükséges.

Így chanukkáztunk 5773-ban

Feldöntött, összetört chanukiják a Belvárosban. A légkörbe belefért, most ez együtt járt a csoda túlzott nyilvánossá tételével. De sajnos ez nemcsak a Chábád ba-ja...

Hunyadi tér

Minden momentumában fantasztikus volt az ünneplés, melyen közel nyolcvan jelentek meg, hogy részesei legyenek a chanukkai csodának, a második gyertyaláng fellobbanásának. A szertartás során a műves chanukiját körbeállták a gyerekek, a

közösség tagjai körében. A minchát követő gyertyagyújtást Kardos László kántor végezte, majd Kardos Péter főrabbi ünnepméltatása hangzott el. Ezután a Benjámin Óvoda apróságai szívvel-lelkel gyönyörködtető műsorokkal kápráztatták el a közönséget, Rádai Éva és Böcskei Andrea betanításában. A szünetet kitöltő fánkfogyasztás után Szolnoki Dóra és Fenyő Fruzsina (The Voice) dzsesszműsorral szolgáltak, Jáger Bandi kíséretével. Samu Pandzarisz Diána szefárd és jiddis dalainak sikerét már az is biztosította, hogy a művésznő gyermekkor óta a zuglói

Szlukovinyi Péter hitközségi titkár elmondta az áldásokat, majd a közösség elénekelt a Hánérot és a Máoz cur dalokat. A titkár ezután a makedón-görög elnyomásról, a Sulchán Áru channukai szabályairól és a zsidó szabadságharc győzelméről tartott előadást. A legfiatalabb szereplő, a négyéves Szlukovinyi Rebeka elénekelt az Ádon olámot, majd Kékési Erika és Havasi György zenés műsora tette feledhetetlenné az estét. A rövid szünetben mindenki kedvére válogathatott a finomabb finomabb fánkok és sütemények között, ám nem volt túl sok idő a lazításra, mert következett a mindenki által izgatottan várt tombola. A közösség apraja-nagyja vidáman ünnepelt, igazán jó kis este volt. Köszönet érte a fellépőknek, a szervezőknek és a hitközségnek. Freund Jenő elnök az ünnep minden estéjén vacsorával várta az imára és gyertyagyújtásra érkezőket, munkájához továbbá sok sikert és egészséget kívánunk!

Zugló

Ezután Gálfi György előljáró verseteket szavalt. Kitűnő, bőséges vacsora következett, meleg ételek, sütemények, fánk, üdítők, hosszú és rövid italok hatalmas választékával. Smuel Ben Dovid Cháj édességeket és apró ajándékokat hozott és osztott szét a gyerekeknek. A program következő részében a rabbi gyerekei és a talmud-tóra növendékei adtak műsort. Az est fénypontja a tombola volt, melynek fődíját Golubovics Martina nyerte. Az elnök zárómondataival fejeződött be a chanukkai ünnepség. Köszönet mindazoknak, akik munkájukkal és adományukkal lehetővé tették ezt a jól sikerült rendezvényt!

fuvarpress

Ortodoxia

körzet kántora, Zucker Immanuel pedig a hagyományos áldásokat énekelte. Ezután következett Domán István főrabbi ünnepméltatása, történeti áttekintése, majd a Scheiber Sándor-iskola drámatagozatos diákjainak jelenete Nagy Ágnes betanításában, mely komoly üzenetet hordozott napjaink elvárásairól, az igazi ajándékról. Két remek előadóművész, Garai Róbert és Tarján Péter Kohn és Grün jeleneteivel, Efrájim Kishon novelláival könnyesre nevette a közönséget. Hangszerek és zenészek kis helyen is jól elférnek, erre bizonyított Klein Judit és zenekara: Mezei Gábor (harmonika), Fehér Ernő (nagybőgő), Zsoldos Gábor (dob és éneklőfűrés), Neumark Zoltán (zongora). Judit hangja, kultúrája, a közönséggel való kommunikációja tényleg rendkívüli volt.

Az est befejezéséért a Laky Konyha minden igényt kielégítő fánkjai, egyéb süteményei és más finomságok búvólték el a meglepetéseket.

Zugló

A zsúfolásig megtelt Földvári-teremben a felnőttek, a zsinagógában a gyermekek chanukkáztak. Gerő Péter elnök üdvözölte a meglepetéseket, közöttük az önkormányzat képviselőit, Rozgonyi Zoltán alpolgármesterrel az élükön. Itt jegyezzük meg, hogy az alpolgármester nem jött üres kézzel, elhozta azt a képes füzetet, amelyet az önkormányzat készített a zuglói zsidóság életéről, mindennapjairól. A kiválóan szerkesztett munka nagy tetszést aratott a

zsinagóga látogatója. Számaikat Messter Sándor gitárművész kísérte. A több mint háromórás műsor műszaki levezényléséért Krauth Pétert és Miskolci Pétert, a fánkok előkészítéséért és felszolgálásáért a Nőcsoport tagjait – élükön Kurcz Zsuzsával – illeti a köszönet.

Szeretkórház

A sok nehézség ellenére az idén is szép ünnepséget varázsoltak a betegeknek a vezetők és a dolgozók. A kórház zsinagógájában elsőként Deutsch Zsuzsa igazgató főorvos köszöntötte a meglepetéseket. Ezután Deutsch László főrabbi fellobbantotta a lángokat, ismertette a chanukka jelentőségét, majd pedig Patai József és Kiss József verseiből olvasott fel. Végetül fánk és üdítő várta a közönséget.

Pécs

A hitközség által újra működtetett Zsidó Szeretothonban első ízben került sor a chanukka megünneplésére. Schönberger András főrabbi ismertette a történelmi eseményeket, majd gyertyát gyújtott. Ezt követően a jelenlévők örömmel fogyaszthattak a frissen sült fánkokból. A második gyertyát – nagyszámú jelenlévő előtt – a Fürdő utcai színház nagyszínházában a főrabbi beszéde után Gyömbér Zsolt gyújtotta meg. Nagy sikert aratott Székelyi József színművész élettörténeteket idéző vídám műsora. A terített asztaloknál baráti beszélgetések közepette kínálták meg a vendégeket a különböző finom süteményekkel.

Mitzki Ervin

Miskolc

A minchát követően az ünnepi gyertyagyújtással indult az este.

Szeged

Számos fiatal jelenlétében Markovics Zsolt főrabbi ismertette a fény ünnepének történetét. Elmondtuk az esti imát, majd meggyújtottuk a gyertya lángjait. A vacsorát követő műsorban Hollander Netti és András szerepelt. A hagyományosan szép zsidó dallamok mellett számtalan hazai sláger és dal is elhangzott. A művészekhez gyakran kapcsolódott a főrabbi és a közönség. A programról természetesen a hagyományos fánk sem maradt el. Másnap ifjúsági chanukkát szerveztünk.

L. A.

Székesfehérvár

A hitközség ünnepségén Neubart István elnök köszöntőjét követően Vencel György kántor idézte fel a chanukka történetét, majd meggyújtották a gyertyákat. A vezetőség a hagyományoknak megfelelően fánkkal kedveskedett a szép számban megjelent vendégeknek.

Nagyfuvaros

A sábbát kimenetele után Streit Sándor elnök köszöntötte a meglepetéseket, beszélt az ünnep jelentőségéről, és méltatta a közösség összetartó erejét. Felkonferálta az est díszvendégét, Gerendás Pétert, aki dalaival és gitárjátékával szórakoztatta az időnként vele együtt éneklő közönséget. Glitzenstein Sámuel rabbi meggyújtotta a gyertyákat, majd a chanukkai csodákról tartott előadást.

Miskolc

Ortodoxia

Mivel az ortodox imaház számos tagja távol lakik a zsinagógától, ezért önálló ünnepséget a Dob utcában nem tartottak, de chanukka minden estéjén a délutáni és az esti ima között emlékeztetést tettek a gyertyagyújtást. Mindig más tiszteletré méltó személyt kértek fel a szertartásra, felszabadult énekeltek, táncoltak. Ráv Mojsze T. Weisberger minden alkalommal beszédet mondott. Hangsúlyozta, hogy a csoda nemcsak a Hasmóneusok idejében történt, hanem ezen időszakban a tóratanulást és az egész világon óvja és megmenti a zsidóságot minden bajtól, gondtól. A főrabbi másik gondolata szerint a szír-görögök a tóratanulást és a micvákat tiltották, nekünk ezért különös gondot kell fordítani a Tan tanulmányozására és a parancsolatok betartására. A jó hangulathoz hozzájárult a Hannából hozott fánkok, sütemények és üdítőitalok sora.

D. G.

Győr

Október óta nagy érdeklődés mellett sikeresen zajlanak az ORZSE és a győri hitközség által szervezett szabadegyetemi előadások. Hetente egy alkalommal közel nyolcvan jelennek meg, különböző vallású, foglalkozású emberek, akiket nagyon érdekel minden, ami a zsidósággal kapcsolatos. Az előadások után számos kérdést tesznek fel. Ezekre az alkalomokra a zsinagógát működtető egyetemről kölcsönkapjuk egykori templomunkat, így igazán autentikus környezet adja a keretet.

Kedves gesztus volt, hogy Villányi Tibor elnök chanukkára meghívta a szabadegyetem hallgatóit. Vendégeink között köszönthettük Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgatót, valamint dunaszerdahelyi, mosonmagyaróvári hittestvéreinket is. A helyszín szintén a gyönyörűen helyreállított egykori zsinagóga volt. Gyertyagyújtás után Totha Péter Joel rabbi beszélt az ünnep történetéről, jelentőségéről. A liturgiai teendőket Villányi Benjámin kántorjelölt látta el.

Az ünnepség második részében Székelyi József színművész előadta a Karinty, a Frici című kamaradarabot, amit a közönség nagy tapsal köszönt meg. A hagyományokhoz illő kulináris élvezetek ezután a zsinagóga karzatán folytatódtak a fánk és a szlovákiai vendégeinktől kapott rétes elfogyasztásával.

Ez a szép este mintapéldája volt az ismeretterjesztés, a hagyomány és a kultúra összekapcsolásának, minden résztvevő örömeire és megelégedésére.

Debrecen

A szombat kimenetelét és a sálós szünetet követően – melyen Mordecháj Waller, Izrael állam magyarországi konzulja és felesége, Chává is részt vett – a díszteremben kezdődött az ünnepség. Az első gyertyát immár hagyományosan Rézmovits Danika Benjámin gyújtotta meg. Dallamos bráchai után a közönség együtt énekelte el a Máoz curt. Horovitz Tamás elnök köszöntötte a meglepetéseket, külön kiemelve a díszvendégeket. Aser Ehrenfeld rabbi beszédében hangsúlyozta, hogy a sok évezredes chanukkai lángok is igazolják, hagyományaink megtartása és megélése a biztosítéka fennmaradásunknak az idők végezetéig. Klein Judit és társai, Neumark Zoltán (zongora) és Zsoldos Gábor (dob és éneklőfűrés) zenés előadásukkal hatalmas tapsvihart arattak. Weisz György élvezetes kon-

(Folytatás a 8. oldalon)

Tordai Pétert választották a BZSH új elnökévé

Csökkenő források, szűkös költségvetés, kevés pályázati lehetőség a jövőben

Tordai Pétert választották a Budapesti Zsidó Hitközség új elnökévé a közgyűlésen, miután az előző elnök, Streit Sándor korábban lemondott a tisztségről. Az átmeneti időszakban Tordai Péter megbízott elnökként látta el a feladatokat a szervezet élén. A küldöttek elfogadták a 2012-es első félévi költségvetés végrehajtását, a 2011. évi zárszámadást és a 2013. évi költségvetés-tervezet. Utóbbinál éles vita bontakozott ki.

A turisztikai bevételek emelkedtek, viszont az adományok mélyen a tervezett összeg alatt maradtak – mondta el Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz-BZSH ügyvezető igazgatója a 2012. évi költségvetés végrehajtásáról. Pályázati pénzből felújították a Dohány utcai zsinagóga kertjét, elkészült a zuglói zsinagóga kertje és játszótéere, valamint a lágymányosi zsinagóga felújítása. A Kozma utcai temetőben kicsérték a parcellákat jelző táblákat.

A költségek felülvizsgálatával a BZSH elérte, hogy a 2011. évi zárszámadás 32 millió forint többletet mutasson – folytatta Zoltai. A legjelentősebb fejlesztések a Goldmark Teremnek és kapcsolódó részeinek turisztikai beruházása és a Síp utca 12. szám alatti székház elektromos hálózatának teljes rekonstrukciója voltak.

A 2013. évi költségvetés-tervezetből az ügyvezető igazgató kiemelte a székház és a zsinagóga energetikakarékossági beruházását, amelyet pályázatból és a hozzáított önrészből akarnak megoldani. A szociális ellátás költségeit remélhetőleg fedezik majd a növekvő turisztikai bevételek.

A Dohány-templom és a Zsidó Múzeum látogatásából származó összegek ellenőrzésére, valamint a temetői szemétszállítás megoldására kérdezett rá Villányi András, a budai Frankel templomkörzet küldöttje. Paszternák Tamás válaszában elmondta: a törvényhozás döntése szerint a temetői szemétszállítás feladatát január 1-jétől csak a közterület-fenntartótól lehet megrendelni, úgyhogy a magánvállalkozókkal való gondok megszűnnek. Ami a turisztikai bevételeket illeti, a téren a BZSH alvállalkozóval dolgozik. A teljes összeg itt nem 40–50 millió, mint a BZSH anyagából látszik, és amire Villányi utalt, hanem 280 millió. Ez a Mazsihisz költségvetésében mutatkozik meg. A hitközség az Intertickettel áll szerződésben, és a kibocsátott jegyek szigorú számadására kötelezettek – erősítette meg Zoltai.

Van-e egyéb forrásbevonás a turisztikai bevételeken kívül, és tervez-e a BZSH, hogy nemzetközi, EU-s pályázatokon indul? – kérdezte Schwesowicz Dávid, a Bethlen téri körzet küldöttje. Zoltai erre azt válaszolta, 200 millió forint hiányt okoz, hogy a körzetekből nem érkeztek be az adományok, pedig a BZSH minden forinthez 50 fillért hozzászámol, és ez a pénz indokolt esetben az egyes körzetek céljaira fordítható. A pályázatok terén a lehetőségek jelentősen romlottak, különösen a közép-magyarországi régióban – tette hozzá Paszternák Tamás.

Ha ilyen szűkösek a források, napirenden van a fizetésmegvonás és az elbocsátások, a rabbiképzőre nem jut pénz, több körzetben nincs rabbi és kántor, akkor miért fizeti a BZSH az Egyesült Magyarországi Izraelita Hitközség (EMIH) helyett az általuk használt Vasvári Pál utcai zsinagóga rezsiját? – kérdezte Radnóti Zoltán, a lágymányosi körzet rabbija. A 7 millió forintot Radnóti szerint ki kellene számlázni az EMIH-nek, vagy átírni a nevére a villany- és gázórákat. Zoltai Gusztáv elmondta, egyetlen zsidó egyháznak a Mazsihisz rendelkezésére kellene bocsátania bizonyos példányszámú kötetet. Am a fordítás máig nem készült el.

A Mazsihisz előtt két lehetőség van – hangzott Feldmájér Péter elnök válasza. Vagy pert indít az EMIH ellen (ami kommunikációs és politikai szempontból nem volna tanácsos), vagy türelmesen megvárja, hogy elkészüljenek a könyvek. Villányi szerint nem lenne szabad visszaradni a konfrontációtól. Követelte, hogy a vezetőség érdemben lépjen a 10 millió forint visszaszerzéséért. Tordai Péter a BZSH megbízott elnökeként elmondta: az ügyben jelenleg folynak a tárgyalások.

Az új BZSH-elnök megválasztása előtt a versenyben maradt két jelöltnek, Heisler Andrásnak és Tordai Péternek 15-15 percen volt lehetősége bemutatkozni.

Programbeszédében Heisler András megosztotta tapasztalatát: az általa megkérdezett zsidó emberek nem tudják, mi voltaképpen a Budapesti Zsidó Hitközség, vagy összekeverik a Mazsihiszsel. Az elnökválasztásról szintén nem hallottak, sőt arról sincs információjuk, ki volt az elnök az elmúlt 13 évben. Heisler szerint mindez sötét képet fest a szervezetről, holott a BZSH Közép-Kelet-Európa legnagyobb zsidó hitközsége. Itt van a legtöbb zsinagóga, a legnépesebb tagság, a legjelentősebb intézményhálózat és anyagi források. Heisler szerint a BZSH-t látható, markáns, erős sugárzó szervezetté kell formálni.

Mindenekelőtt a küldetését fontos tisztázni. Ezt Heisler a zsidó értelmiség bevonásával képzele el, akik aktívan részt vehetnének a párbeszédben. A BZSH és a Mazsihisz pozícióját szintén rögzíteni kell. A Mazsihisz a magyarországi neológ zsidóság érdekvédelmi ernyőszervezete, míg a BZSH a legnagyobb hitközsége. Egemáshoz való viszonyukat Heisler az esernyő egyes részeihez hasonlította: a BZSH a nyél, amely tartja a felette kifeszülő vásznat, a Mazsihisz. Meg kell újítani tehát a hitközség egész

Tordai Péter, a BZSH új elnöke

működését, könnyvélését, létre kell hozni saját honlapját.

Nemzetközi porondon szövetségeket kell keresni a neológoknak, e magyarországi, a világon unikális irányzatnak. Az intézményekkel nem elég pusztán a szigorú költségvetésen keresztül tartani a kapcsolatot – a BZSH-nak mint fenntartónak kell fellépnie, és együttműködni velük.

Ki lehetne jelölni feladatokat a körzetek számára, amelyekben a BZSH önállóságot követelhetne tőlük (ilyen terület lehetne például a közüzemi díjak kifizetése). Meg kell teremteni a kapcsolati hálót a hitközségek, a civilek, az önkormányzatok és a nemzetközi partnerek között. Módosítani kell az elavult alap- és választási szabályzatot. Égető szükség van a professzionális PR-munkára. Fontos lenne a pénzügyi átláthatóság, a vagyonmérleg, az auditálás. Egysszóval meg kell állni a lejtőn – foglalta össze Heisler.

A másik jelölt, Tordai Péter elmondta: mindig szívvel-leléssel képviselte a budapesti és az országos zsidóság ügyét. Célja építeni és nem

rombolni – ismételte el többször. Nem akar rombolni sem lelkeket, sem kapcsolatokat, sem helyzeteket. Stratégiája az összetartás és a felülemelkedés az érdekellentéteken. Nem akkor vagyunk jobbak, ha a másikat eltíporjuk – hangsúlyozta. Tordai nem híve annak, hogy a zsidóság utcai demonstrációk formájában válaszoljon az őt ért támadásokra – szerinte meg kell teremteni a csatornákat, amelyeken keresztül ezekre más úton reagálhat. Előnyként emelte ki az elődök által épített ingatlan- és infrastrukturális hátteret. Megemlítette a székházról kétutcányira működő, szintén az elődök által megalapított ortodox hitközséget. Mint mondta, sokakat a Dob utcahoz köt a közös múlt, így az ortodoxiával erősíteni kell a kapcsolatot.

Sajnos a külső és belső támadások vallási vonalon is megszaporoztak – a rabbikat meg kell ezeztől védeni. Ami a belső viszonyokról való elképzeléseit illeti, mondta Tordai, ha konkrétumokat említene, akkor érdekeket sértene. Köztudott viszont, hogy a szervezet napi anyagi gondokkal

küszködik. Célként jelölte meg a templomkörzeteknek való minél több juttatást.

Fájdalommal, de belenyugvással kell elfogadni, hogy a BZSH nem bejegyzett egyház többé. Viszont önálló jogi személyiség maradt, így tud pályázni különféle projektekre. Meg kell szólítani továbbá a leszakadóban lévő agglomerációt, hogy minél több zsidó hittestvér találjon rá a szervezetre. Tordai Péter támogatni kívánja a fiatalok tanítását a vallás, a kultúra és a sport területén.

A küldöttek ezek után titkos szavazással, 39:18 arányban a BZSH elnökévé Tordai Pétert, az eljáráság új tagjává Kószei Zoltánt választották. Tordai az eredmény kihirdetését követően elismerte Heisler András programjának ereyeit, amelyekből néhányat meg is akar valósítani. Ehhez kérte Heisler segítségét, és kijelentette: javasolni fogja őt a BZSH eljáráságában megüresedett helyre. Streit Sándor korábbi elnök Heisler kampánybeszédére reagálva visszautasította, hogy működése alatt a BZSH rosszul funkcionált volna. Mint mondta, ő a lehető legjobb tudása szerint mindent megteszt a szervezettel.

Zoltai Gusztáv bejelentette: mivel Löwy Tamás főrabbi hamarosan végleg az Egyesült Államokba távozik, a BZSH és a Mazsihisz által fenntartott konyhák felügyeletével Deutsch Róbert főrabbit bízták meg.

Az Európai Zsidó Kongresszus (EZSK) projektjét ismertette Gönci Péter. Ennek célja egy kríziskezelési team felállítása az EZSK azon országában, köztük Magyarországon, ahol ilyen egylet nincs. Hogy ennek léte milyen fontos, azzal a szervezettel való, toulouse-i terrortámadás kapcsán szembesült. A Mazsihisz 1 millió forinttal támogatja a magyarországi munkacsoport létrehozását. Most várják a szakértőt, aki ebben segítségükre lesz.

R. V.

Késnek az állami pénzek, kevés az adomány, üres a tartalékalap

A nehézségek ellenére kiegyensúlyozott költségvetésről számoltak be a Mazsihisz év végi közgyűlésén

Kiegyensúlyozott gazdálkodást folytatott a Mazsihisz – hangzott el a szövetség rendes évi közgyűlésén. A 2012-es költségvetés, a 2011-es zárszámadás és a 2013-as költségvetés-tervezet mellett egyebek között szó esett a Zsidó Múzeum sikereiről, az ORZSE anyagi nehézségeiről, a temetők gondozásáról. Megszavazták több ingatlan eladását, és megválasztották az új tisztségviselőket.

Ne fegyverrel, ne erővel, hanem az én szellememmel – idézett a chanukkai tanításból Róna Tamás rabbi a nyitóimában a Mazsihisz évi rendes közgyűlésén. Mint mondta, előző nap, szombaton, az oltár felavatásának emlékkünnepén e mondatban a zsidóság ars poeticája hangzott el. A chanukkai mécsesek fénye összeadódik, és áldást hoz a világra. Róna rabbi e gondolatok jegyében kérte az Örökkévaló áldását a közgyűlésre, a zsidó közösségre, a magyar népre, a világ zsidóságára, Izrael országára és az egész emberiségre.

Feldmájér Péter, a Mazsihisz elnöke és egyben a közgyűlést levezető elnök

köszöntője után számolt be a szövetség 2012-es költségvetésének első félévi adatairól Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató. Mintegy hatmillió forintos többlettel zártak. Fontos beruházások voltak az 1%-os kampány költségei, a Magyar Zsidó Levéltár új kiállítása, a vidéki anyagok gyűjtése, a Magyar Zsidó Múzeum tárlatai. Kiegyensúlyozott gazdálkodás folyt, annak ellenére, hogy az állami támogatások jelentős késéssel érkeztek meg, az új kormányrendelet kihirdetéséig ugyanis azokat nem folyósították. A 220 millióra tervezett turisztikai bevétel azonban már a kilencedik hónapban 235 millió fölé emelkedett. A kórház és az egyetem összesített gazdálkodásának eredménye mintegy 25 millió többletet mutat. Ezután a 2011-es zárszámadás néhány adata hangzott el. A részletes anyagot a küldöttek előzetesen kézhez kapták.

Öröndetesnek nevezte Heisler András, a Mazsihisz vezetőségi tagja, hogy a 2011-es zárszámadásnál az ügyvezetés elfogadta a vezetőség által javasolt

számszaki változtatásokat. Az is üdvözlendő, tette hozzá, hogy az ügyvezetők részletesen tájékoztatták a gazdálkodásról a küldötteket. Szóvá tette azonban, hogy az adományok a tervezetthez képest csupán tíz százalékra teljesültek, ami a szervezet iránti nagyfokú bizalmatlanságra utal. A múzeum szép árbevételéről szólvá megjegyezte: ha a 20 százalékos növekedés a belépítés és a nyilvántartás átszervezésének köszönhető, akkor eddig vajon miért nem tették meg ezeket a lépéseket.

A Magyar Zsidó Múzeumot érintő kérdésnél Feldmájér Péter a HVG egy közelmúltbeli cikkére hivatkozott: általános tendencia, hogy apad a múzeumok látogatottsága. Ilyen körülmények között az, hogy a zsidó múzeum a leglátogatottabbak között van, komoly siker, ami főként Peremitszky Szilvia intézményigazgató munkáját dicséri. Az adományokat illetően valóban szomorú a helyzet, mondta Hagymási Zsuzsa, a téren ezért akciót indítanak. A múzeumlátogatás átszervezésével pedig gyorsabb lett az adminisztráció.

A 2013-as költségvetés-tervezetben a tervezett járadék 4 százalékos emelkedést mutat, tehát összesen 1 milliárd 883 forint. Ebben benne van a MAOIH és az EMIH része is, mely szervezetekkel az örökjáradékon a Mazsihisz osztozik. Jövőre elengedhetetlen lesz a műemlék székház energetikai felújítása, amit pályázati pénzek bevonásával oldanának meg. Minden egyes adomány-forinthez a Mazsihisz 50 fillért tenne hozzá – mondta Zoltai Gusztáv. A tartalékalapba nem tudtak tervezni, de a szövetségnek mindemellett vannak tartalékai. Akad ugyanis egy komoly pénzügyi tartalék, amely nem érkezik be: ez a Claims Conference-szel kapcsolatos kiadás, amit csak jövőre kapnak meg. A MAZS Alapítványon keresztül a Mazsihisz 550 embert támog

gat, ám ezt most kénytelen megszüntetni, mert a Claimsszel elszámolási gondok merültek fel. Kétszáznyolcvan különösen rászoruló azonban így is pénzmegyást, illetve étkezési utalványt fog kapni.

A hozzászólók között Zallal János a Dohány-zsinagóga körzetéből felvette, hogy sok vidéki temető megközelíthetetlen, gondozatlan, ellopják belőlük a sírköveket. Szerinte a tervezetben álló összeg évente egyetlen temetőre sem volna elég. Ugyancsak méltatlankodott azon, miképpen lehet ilyen drasztikusan csökkenteni, amikor hosszú idő óta még bérfejesítés sem volt az intézményben.

Az elhagyott temetőkre az állam 38 millió forintot biztosít – válaszolta Zoltai. Ebből 15 milliót felújításra, 23 milliót fenntartásra szánnak. Ami az egyetemet illeti, tette hozzá az ügyvezető igazgató, a költségvetésből nem tudnak több pénzt adni, de ha az intézmény bajba kerül, meg fogják találni a szükséges összeget. Mint ahogy például a kérelmetett állami normatívával is kisegítették a rabbi-képzőt. Zoltai ugyanakkor hangsúlyozta: több körzetben, jelesül Debrecenben és a Hegedűsben, hamarosan szükség lesz új rabbira, ám az ORZSE-től hiába várja a megoldást.

Schöner Alfréd főrabbi, az ORZSE rektora válaszában elmondta: az intézmény költségvetése az állami intézkedések miatt 20 millió forinttal csappant meg, ami hatalmas összeg egy ilyen kis egyetem számára. Vagyonuk nincs, mégis csupán mintegy húsz főállású oktatóval és az óraadókkal a tanszékek mellett doktori iskolát, nyelvi lektorátust, zsinagógát tartanak fenn. Mindemellett a náluk ta-

(Folytatás a 3. oldalon)

FIFA: vb-selejtező zárt kapuk mögött

A Nemzetközi Labdarúgó Szövetség (FIFA) fegyelmi bizottságának döntése értelmében a magyar válogatott a következő, Románia elleni hazai világbajnoki selejtezőmérkőzését zárt kapuk mögött kötelele lejátssza március 22-én.

A FIFA illetékes testülete azért büntette meg súlyosan a magyar szövetséget (MLSZ), mert az augusztus 15-én rendezett Izrael elleni barátságos mérkőzésen a hazai szurkolók egy csoportja antiszemita rigmusokat kiabált és sértő jelképeket mutatott fel. Az AP hírügyénység kiter arra, hogy a nézőtérben többször is iráni zászló volt látható.

A fifa.com-on megjelent közlemény szerint a FIFA-hoz a Futball a rasszizmus elleni mozgalom európai szervezete, valamint a bécsi hitközség és a Simon Wiesenthal Központ fordult panasszal a meccsen történet miatt. Az ítélet indoklása szerint az alapos vizsgálat végén – amelynek során az MLSZ elismerte a történeteket és elnézést kért a renitens drukkerek megnyilvánulásai miatt – a fegyelmi

bizottság tagjai egyhangúlag visszataszítónak minősítették a magyar szurkolók rasszista, antiszemita megnyilvánulásait, politikai provokációját.

A nemzetközi szövetség 40 ezer svájci frankra is megbüntette az MLSZ-t.

A csoportjában második magyar csapat március 22-én a budapesti Puskás Ferenc Stadionban fogadja a vele azonos pontszámmal álló, harmadik helyezett románokat.

A FIFA fegyelmi bizottsága Bulgáriát hasonló módon büntette meg: a bolgár válogatottnak szintén zárt kapuk mögött kell lejátsszania következő selejtezőjét, miután október 12-én a Dánia elleni mérkőzésen a drukkerek két petárdát doboltak a játéktérre, valamint a csereként beállt Patrick Mtiligát minden labdaérintésénél hangosan fűgyűlték. A bolgár szövetség 35 ezer svájci frankot köteles fizetni.

(MTI)

Rossz szomszédság... Hitler mellett nem jó lakni

Adolf Hitler náci vezérnek Münchenben a Prinzregenten Platz 16. szám alatt volt egy kétszintes, kilencszobás luxuslakása. A környéken sok értelmiségi zsidó élt, köztük Feuchtwangerék. A család legfiatalabb tagja, Edgar akkoriban iskolába járt, míg engedték. Többször találkozott a náci vezérrel – 79 évesen erre az időszakra emlékezett vissza a BBC-ben.

Edgar Feuchtwanger író életében 1938. november 9-én a feje tetejére állt a világ, ekkor kezdődtek meg Németországban a zsidók elleni pogromok. Azóta több mint nyolcvan év telt el, de Feuchtwanger még mindig jól emlékszik arra a napra a harmincas években, amikor ötévesen először megpillantotta Adolf Hitlert, aki épp kilépett a szomszédban található, kétszintes luxuslakásából. „Merev arccal, egyenesen rám nézett – mondta Feuchtwanger. Néhányan megálltak, és felkiáltottak: Heil Hitler!, ő pedig szenvtelenül, a kalapját megemelve viszonzta a köszöntést.”

„Természetesen már kislúként is tudtam, hogy Hitler kicsoda – mesélte Feuchtwanger a BBC-nek. Kancellárként minden tele volt a képével.” De abban a helyzetben – elmondása szerint – az író nem érzett félelmet a diktátor közelében. „Talán félhettem volna, de semmit sem használt volna. Csak kíváncsi voltam rá.” A 88 éves író maga is furcsállotta, hogy úgy beszél a holokauszt értelmi szülőjéről, mint egy szomszédról. „Nagyon meghíten hangzik, mikor arról mesélek, hogyan éltem Hitlerrel egy utcában, mintha ez nem is lett volna olyan nagy ügy – fűzte hozzá nyugodtan. – De nagyon nehéz belegondolni, hogy azok az emberek voltak felelősek a világégésért, akiket az ember szinte nap mint nap látott.”

A fiú iskolába menet mindig elhaladt Hitler lakása előtt. Időnként megállt, hátha megpillantja a nevezetes férfit. Egyszer a bejáratú ajtóig merészkedett, hogy meglássa, rajta van-e a neve a csengőn. Az író elbeszélése szerint a Führer hétvégenként látogatott Münchenbe. Érkezését gépkocsikíséretének fékcsikorgása és testőrei csizmáinak csattogása jelezte. Ilyenkor az arra járók megálltak, és megállt a „Vezér”. A kis Edgar is gyakran megállt bármésködni.

„Az iskolában igyekeztek belénk nevelni a náci ideológiát” – magyarázta az író. Feuchtwanger egyik tanára füzetük első oldalára nagy horogkeresztet rajzoltatott a gyerekekkel, a következő oldalon pedig fel kellett sorolniuk a náci Németország ellenségeit, amelyek között Anglia, Oroszország és az Egyesült Államok szerepelt az első helyen. A 30-as évek közepén, amikor egyre világosabb lett a náciak terve, sok német zsidó család még mindig nehezen fogadta el a fenyegetettség tényét.

Edgar apai nagybátyjának, a híres náciellenes színdarabszerzőnek, Lion Feuchtwangernek a lakását a náciák már 1933-ban kifosztották, amikor az író külföldön tartózkodott. Ő többé már nem tért vissza Németországba, Edgar szülei azonban makacsul bízták abban, hogy valahogy elkerülik a tragikus sorsot. Sok zsidó családot vittek el Hitler parancsára a környékről, hogy helyet csináljanak a Vezér segédeknek és testőreinek, Feuchtwangerékhez azonban még senki nem kopogott be. 1938. november 10-én azonban ez a hamis biztonságérzet is szertefoszlott, miután a Kristályéjszakák elhíresült pogrom utáni reggelen bekopogtatott hozzájuk a Gestapo. November 9-én a Kristályéjszakával elkezdődött a náci erőszakhullám a Németországban és a megszállt Ausztria egyes részein élő zsidók ellen. A pogrom során a náci 91 zsidót megöltek, több tízezer letartóztattak, több ezer lakást, üzletet és zsinagógát pedig elpusztítottak.

A gyermek Feuchtwanger rémülten és tehetetlenül nézte, ahogy apját elhurcolják a náci titkosrendőrök. Később a Gestapo visszajött, és elvitte apja terjedelmes könyvtárának legértékesebb darabjait, hogy – mint mondták – „biztonságba helyezték”. Ettől kezdve minden megváltozott a fiú és családja számára: többé nem járhatott iskolába, az egész napot édesanyjával és rokonokkal töltötte, és ki sem merészkedett a lakásból. „Annnyira gyámoltalannak éreztük magunkat, bárki bejöhetett volna, agyonüthetett volna minket, és senki nem tudta volna meg” – emlékezett vissza Feuchtwanger.

A család hat hétig várta a híreket, és már a legrosszabbtól tartottak. Mindannyian tudták, hogy Edgar édesapját és az egyik nagybátyját a München melletti hírhedt koncentrációs és munkatáborba, Dachauba vitték. Aztán váratlanul, kimerülten, betegesen és fagyosérülésekkel borított testtel, de élve elengedték az édesapját. Mint az apa később elmondta a fiának, csak úgy lehetett túlélni az embertelen táborban, „ha az ember nem vont magára a figyelmet”. Ha valaki nem tudja tartani a munkatempót vagy összeesik az éhségtől, annak vége – közölte a fiúval.

Mire Edgar apja visszatért, a család már megegyezett: el kell hagyniuk a náci Németországot. A már külföldön élő rokonok segítségével megszerezték a szükséges vízumokat, és Angliába utaztak. Edgar 1939 februárjában szállt fel a Londonba tartó vonatra, apja a holland határnál csatlakozott hozzá, majd visszament Németországba a feleségéért. A család májusban találkozott újra Angliában. Müncheni otthonukba soha többé nem tértek vissza családosan. Feuchtwanger később, az 50-es években elutazott Münchenbe, ahol ellátogatót egykori otthonának környékére. Elmesélte, hogy Hitler lakása akkoriban még mindig állt, de semmi jele nem volt annak, hogy valamikor ott élt az egész világot felforgató náci vezér.

(atv.hu / BBC)

Késnek az állami pénzek...

(Folytatás a 2. oldalról)

uló rabbik, kántorok, művelődéstörténészek, szociális munkások megelégednek az elvárásoknak. Kizárólag az kap diplomát, aki eleget tesz a követelményeknek, és ezt szabályos vizsgalettel bizonyítja. Az ORZSE-n végzett rabbik bármelyik magyarországi neológ hitközségben megállják a helyüket.

A tisztségviselő-választásokat Kiss Henriett bonyolította le, aki Kurucz Ákos lemondását követően a választási és jelölőbizottság elnöke lett. Mivel így a bizottságban egy hely megüresedett, a küldöttek erre jelölték és nyilvános szavazással megválasztották Haraszi Sándort, a MAOIH elöljáróságának tagját. Titkos szavazással került a számvevő és számvizsgáló bizottságba Madei Ferenc, a Mazsihisz vezetésébe pedig Kerényi András és Várnai György. (E helyek előzőleg elhalálozások, illetve lemondás miatt üresedtek meg.)

Gádor György előterjesztése megszavazták a sárbogárdi, a gyömörei, a vásárosnaményi, a balassagyarmati ingatlan eladását. Szintén elfogadták a békéscsabai hitközség szándékát, miszerint a Békés megyei zsidóság emlékének ápolására alapítványt akarnak létrehozni.

Politikai kérdést vetett fel a gyűlés végén János György a Nagyfuvaros utcai körzetből. Szerinte felesleges hajbökölés volt megköszönni a kormányban, hogy kiállt a zsidóság mellett, hiszen csak azt tette, ami a kötelessége: megvédte a köztársaság polgárait. Feldmájer Péter válaszában kifejtette: az elmúlt években a kormányfők közül egyedül Gyurcsány Ferenc állt ki a zsidó közösségért, azelőtt és eddig azóta sem volt ilyenre példa. A Mazsihisz elnöke szerint mindenképpen értékelendő – bár a megszövegezés valóban vitatható –, hogy a Fidesz frakcióvezetője elfogadta felkérésüket. Az elmúlt években a Mazsihisz megfogalmazta kritikáját a kormány felé, most tehát kifejezték köszönetüket.

„Világ Ura, hálát és köszönetet mondunk a csodáért, mert régen lehetett részünk ilyen harag és konfliktus nélküli találkozásban – mondta zárómájában Kardos Péter főrabbi. – Kérünk Téged, őrizd meg bennünket, emeld fel túróképességünket és toleranciaszintünket azzal szemben, ami napjainkban velünk történik, és talán a jövőben is történni fog.”

R. V.

Helyreigazítás

A magyar zsidó-keresztény párbeszéd előfutárai című cikkemben (2013. január 1.) a legnagyobb jó szándék ellenére hibát követtem el. Úgy idéztem L. Juhász Ilona etnologus asszony kutatásainak szövegéből részleteket, hogy sem a szerző nevét, sem a forrást nem jelöltem meg. A hibáért ezúton megkövetem a tisztelt kutató asszonyt és az Új Életet.

Kerecsényi Zoltán,
a Pap Gábor-életrajz
felállításának kezdeményezője

Áder János köszönete Roni Lustignak

A magyar államelnök levélben mondott köszönetet Roni Lustignak, a cfái Magyar Nyelvtérületről Származó Zsidóság Emlékmúzeuma igazgatójának, amelyben hangsúlyozza: „Különösen jólesett, hogy az Ő által vezetett múzeum szülővárossal, Csornával kapcsolatos kiállítás anyagát is bemutatja. (...)

Jeruzsálemi találkozásunk után ismételtelen szeretném kifejezni elismerésemért a gondosságért és elkötelezettségért, mellyel Igazgató Úr és munkatársai a magyar nyelvtérületről Izraelbe került zsidóság irásos és tárgyi emlékeit gyűjtik, rendszerezik és gondozzák.”

Lázár János a koordinátor

Megbízta a kormány Lázár Jánost, a Miniszterelnökséget vezető államtitkárt, hogy készítsen elő és koordinálja a zsidó közösségek vagyoni igényeinek rendezésével, valamint a zsidó közösségeket érintő kulturális, hagyományörző, oktatási és történelmi tényfeltáró tevékenységekkel kapcsolatos közigazgatási és szakmai feladatokat.

A Magyar Közlönyben megjelent határozat szerint Lázár Jánosnak feladata egyebek mellett, hogy a zsidó közösségek érdekképviseleteivel megvitassa az örökös nélkül meghalt zsidó származású, vallású, sérelmet szenvedett emberek után a közösségek vagyoni igényeivel összefüggő kérdéseket. Ő koordinálja az ezen igények teljesítésével kapcsolatos tárgyalásokat, valamint a tárcák közötti egyeztetéseket is.

Az államtitkárnak a feladatai ellátása érdekében rendszeresen, de legalább negyedévente kell egyeztetnie a zsidó szervezetek képviselőivel.

A Magyar Közlönyben emellett azt a kormánydöntést is közzétették, amely szerint ötven százalékkal emelkedik a holokausztúlélők életjádékja. (MTI)

Politikusok szólítanak fel a Jobbik felülvizsgálatára

150 politikus, köztük az Európai Parlament német és spanyol alelnökei nyilatkozatban ítélték el a Jobbikot a párt tagjainak antiszemita kijelentései miatt. Felszólították továbbá a magyar hatóságokat, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálják felül a Jobbik alapelveit és irányutatásait. A képviselők nyílt levelüket elküldték Áder János köztársasági elnöknek, Orbán Viktor miniszterelnöknek és Kóvér Lászlónak, az országgyűlés elnökének.

„Nemzeti parlamentünk megválasztott tagjaként, képviselve szavazóimkat mindenütt az egész világon, mély aggodalmunkat fejezzük ki és határozottan elítéljük Gyöngyösi Márton országgyűlési képviselő közelmúltban tett nyilatkozatát, melyben a kormány és a parlament zsidó származású képviselőinek listázására szólított fel. Nem egyedi eset volt, hogy Gyöngyösi úr célba vette a magyarországi zsidókat, hanem a Jobbik párt tagjai részéről az elmúlt hónapokban tett sorozatos megnyilvánulások folytatása, amelyekkel egyes hazai kisebbségeket igyekeznek megbélyegezni” – áll a nyilatkozatban. Az aláírók sürgetik az alapjogok tiszteletben tartását és érvényre juttatását, a valamennyi európai unió tagállamán alkalmazandó 1977. április 5-i Közös Nyilatkozat, valamint az Európai Emberi Jogi Egyezmény alapján. „Ezek a dokumentumok felszólítanak az emberi méltóság tiszteletben tartására, és kijelentik, hogy a faji alapú megkülönböztetés minden formájának felszámolása a tagállamok közös kulturális és jogi örökségének részét képezi. Továbbá emlékeztetünk arra, hogy az ilyen antiszemita nyilatkozatok rettenetes következményei vezettek el a holokausztig.”

Ezért a nyilatkozatot aláírók határozottan elítélik „az intolerancia és az ellenségeskedés minden formáját, valamint az erőszak alkalmazását szemlélyekkel és csoportokkal szemben faji, vallási, kulturális, szociális vagy nemzeti különbségek alapján”. Megerősítik azon elhatározásukat, hogy megvédjék

„a társadalom minden egyes tagjának egyéniségét és méltóságát”, továbbá elutasítják a magyar állampolgárok, az Európai Unió polgárai és a külföldiek elleni hátrányos megkülönböztetés minden formáját. Támogatnak „minden olyan törekvést, mely már a múltban is a társadalom minden tagja egyéniségének és méltóságának védelmére irányult, és irányul a jövőben is”, továbbá elutasítják a külföldiek bármilyen módon történő szegregációját. Hangsúlyozzák a megfelelő és tárgyiilag informatív információk fontosságát, hogy ezáltal minden polgár tisztában legyen a rasszizmus, az antiszemizmus és az idegengyűlölet veszélyeivel, valamint annak szükségességét, hogy a diszkrimináció valamennyi formáját,

illetve az erre épülő tetteket megelőzzék vagy visszaszorítsák. A nyilatkozatban felkérjük a magyar hatóságokat, hogy ítéljenek el minden antiszemita kijelentést, és vegyenek részt a civil társadalommal együtt az antiszemizmus elleni harcban. „Felkérjük a magyar hatóságokat, hogy Magyarország demokratikus Alaptörvényének megfelelően vizsgálják felül a Jobbik párt alapelveit és irányutatásait” – írják.

Hozzáteszik, hogy teljes mértékben elutasítják, és egyben sürgetik szankciók bevezetését azon személyek ellen, akik „holokausztagadást tartalmazó beszédek tartanak, valamint a gyűlöletbeszéd minden olyan formája ellen, amelyet a második világháború előtt és alatt használtak, és amelyek a holokauszthoz vezettek. Felismerjük, hogy a gyűlöletbeszédet csak egy kis lépés választja el a kisebbségekkel szembeni erőszakos atrocitásoktól” – áll a nyilatkozatban. Az aláírók támogatásukról biztosítják országgyűlési képviselőtársaikkal szemben, akik az ilyen gyűlölködés ellenére is nyilvánvalóvá teszik egyet nem értésüket „ezen növekvő és veszélyes csoportok nyilatkozataival, valamint tetteivel”. Hozzáteszik: bátorítjuk ezeket a tiltakozó hangokat, hogy folytassák továbbra is a küzdelmet az antiszemizmus és a diszkrimináció minden formája ellen, és lépjenek fel ezek további terjedésével szemben. Ennek érdekében kiállunk társaink mellett, és minden szükséges segítséget felkínálunk számukra – írják.

„Felszólítunk Magyarországon mindenkit azon demokratikus alapelvek betartására, amelyek a Magyar Köztársaság alapját, valamint a szabad és demokratikus európai nemzetekhez való tartozást jelentik. Végül bátorítjuk Önöket, hogy a jövőben is határozottan álljanak el az ilyen és hasonló kijelentésektől. Kérjük, tekintsek ezt olyan negatív példának, mely ösztönöznö fog mindenkét, hogy tegyen meg mindent a gyűlölet, az előítéletek és az antiszemita incidensek terjedésének megállításáért” – üzenik a képviselőknak.

(atv.hu)

Dániában kipa nélkül!

Arthur Avnon, Izrael dániai nagykövete felhívta a Dániába látogató izraelieket, hogy utcán, nyilvános helyeken ne mutatkozzanak kipában, azt csak akkor tegyék fel, ha betérnek egy zsinagógába. Ugyancsak óvja honfitársait Dávid-csillagos nyaklánc, bizsu stb. viselésétől, valamint az ivrit nyelv használatától is. Mindezt azért, mert ebben az évben csak Koppenhágában 37 antiszemita incidens ért zsidó embereket. A dániai zsidóság létszámát 6-8 ezerre becsülik. (AFP)

Bajcsy-Zsilinszky Emlékezés a Parlamentben

A Bajcsy-Zsilinszky Emlékbizottság a Parlament Nagy Imre-termében tartotta meg a nyilasok által kivégzett politikus, korábbi parlamenti képviselő Bajcsy-Zsilinszky Endre emlékének szentelt ülését. A bizottságot a MEASZ a közelmúltban alapította meg, célja a nagy antifasiszta mártír közelgő halálának 70. és születési 130. évfordulójának előkészítése.

A Bajcsy-évfordulók, megemlékezések keretében megrendezett emlékülés résztvevőit meleg szavakkal üdvözölte *Hanti Vilmos*, a MEASZ és a FIR (Ellenállók Nemzetközi Szövetsége) elnöke, aki hangsúlyozta, hogy Bajcsy-Zsilinszky Endrére emlékezni rendkívül fontos az ország mai helyzetében. Hanti Vilmos szerint a bizottság célja, hogy Bajcsy-Zsilinszky személye összekössön, tettei, munkássága, a szélsőjobbról a demokrácia irányába mozduló tevékenysége példa legyen széles körben a jelen Magyarországon, a baloldaltól egészen a jobboldalig!

Az emlékülés első előadását Bajcsy-Zsilinszky Endre külpolitikája címmel *Horváth János* (Fidesz), az országgyűlés korelnöke tartotta. Felidézte a fiatal Bajcsy-Zsilinszky Endrét, akkori párt- és képviselőtársát a Független Kisgazdapárt színeiben, majd személyes hangú visszaemlékezésben méltatta érdemeit, külön kitérve a magyar külpolitikában játszott szerepére.

Lebovits Imre nyugalmazott egyetemi docens, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtárának korábbi főigazgatója, a Zsidótörvények – Zsidómentők című könyv szerzője a hazai védelméig című előadásában a kor „fajvédelmi” törekvéseiről, a doni katasztrófáról, és természetesen az akkori politikai vezetés felelősségéről, a Horthy-rendszer bűneiről beszélt. Kiemelte, hogy „a 220 ezres magyar hadseregéből 60–70 ezer fő maradt, az 50 ezer munkaszolgálatosból pedig csupán 5 ezer élte túl a borzalmakat”.

Az emlékülésen *Kerecsényi Zoltán*, a MEASZ alelnöke, a Bajcsy-Zsilinszky Emlékbizottság titkára ismertette terveiket. 2016-ig megemlékezésekkel, koszorúzásokkal, konferenciával, emlékállításokkal szeretnék a nyilasok által kivégzett mártír politikus előtt tisztelni, s főként megismertetni annak életét a fiatalabb nemzedékekkel.

Felhívta továbbá a hallgatóság figyelmét, hogy az események, rendezvények a Bajcsy-Zsilinszky Emlékbizottság Facebook-oldalán és a www.antifasiszta.hu oldalon is elérhetők.

A MEASZ – Bajcsy-Zsilinszky Emlékbizottság céljai szerint folytatója a körülbelül két évtizedig létezett, majd megszűnt Bajcsy-Zsilinszky Társaságnak.

(Demokrata.info /BreuerPress info)

Randolph L. Braham 90 éves

1922. december 20-án született a világszerte ismert holokausztudató történész, politológus, *Randolph Louis Braham*. Az iskolateremtő tudós a New York City University professzor emeritusa, a Rosenthal Intézet igazgatója, a holokausztudatás nemzetközi szaktekintélye. Kutatók generációi nőttek fel tanulmányain.

Randolph L. Braham Bukarestben látta meg a napvilágot. Gyermekkorát Désen töltötte, itt végezte gimnáziumi tanulmányait. A város zsidó közössége, családja és számos ismerőse is áldozatává vált a magyarországi vészidőszaknak. A 21 éves fiatalembert munkaszolgálatra hívták be, ahonnan sikerült megszöknie. A háború után Ausztrián keresztül először Németországba, később az Egyesült Államokba ment. A CUNY-n (City University of New York) folytatta tanulmányait, ahol doktori, majd PhD-fokozatot szerzett. Egyetemén 1956-tól 1992-es nyugdíjba vonulásáig összehasonlító politikatudományt tanított.

A jeruzsálemi Jad Vasem 1953. évi megalakítása után az első között kapcsolódott be a magyarországi vészidőszak forrásainak gyűjtésébe és kutatásába. Hatvannál több könyvet írt, szerkesztett, értékes tanulmányok százait tette közzé. *A népiártás politikája*, *A magyar Holocaust* cí-

men kiadott munkái alapművek a téma kutatói számára. Az általa szerkesztett, a *Magyarországi holokauszt földrajzi enciklopédiája* (2007) és a *Magyarországi holokauszt bibliográfiája* (2010) című kötetek a kutatás és az oktatás számára ugyancsak nagy értéket képviselnek.

2004-ben a Magyar Tudományos Akadémia a „Tudomány a társadalomért” akadémiai díjat adományozta neki. Kiemelkedő munkásságáért 1995-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje, 2011-ben Középkeresztje kitüntetésben részesült. 2011. októberi magyarországi látogatásán ünnepélyesen felavatták a Holokauszt Emlékközpont róla el-

nevezett új információs központját, a Randolph L. Braham Tékát, amely a tudományos élet, az oktatás számára folyamatosan gyűjti és digitálisan is hozzáférhetővé teszi a professzor kutatási eredményeit, műveit, publikációit – írja a hdke.hu.

(Múlt-kor történelmi portál)

Körzeti kitekintő

Nagyfuvaros

Glitzenstein Sámuel rabbi ötödik gyermekének tartották a brit miláját a zsinagógában. A mincha után *Köves Szmó* rabbi végezte a mohél teendőit a zsúfolásig megtelt templomban. A felemelő ünnepségen ott volt Izraelből a gyermek édesanyjának, Sosi asszonynak az édesapja és a leánytestvére, valamint a kisbaba apai nagybátyja, aki Csernovicból 800 kilométert autózott, hogy itt legyen az eseményen. A gyermek a Jichák nevet kapta. Az áldásokat *Baruch Oberlander* rabbi mondta el, aki a szülők rendkívül bőséges szöudáján tanítást adott, majd *Streit Sándor* elnök saját maga és a kile nevében gratulált a családnak, jó egészséget és sok boldogságot kívánva. Ez a szép nap a márvival fejeződött be hivatalosan, de még utána is sokáig tartott az ünneplés.

fuvarpress

Debrecen

Kiszlév 17-én, szombaton, a Pásti utcai bét hámidrásban *dr. Gergely Judith* és *Kádár Artúr* első dédunokájuk születése alkalmából

kidust adtak. A két boldog dédnagymama külön öröme volt, hogy a *Romy* névre hallgató, Izraelben született csöppés az anyai nagymama születésnapján látta meg Haifán a napvilágot. A fiatalos dédik évtizedek óta a DZSH Nőegyletének aktív tagjai. Természetes kérdés volt részükről, hogy dédunokájuk is tagja lehessen hitközségünknek. Ez örömmel teljesíthető, hiszen híveink számának növekedése fontos, és mindig öröm mindannyiunk számára. *Aser Ehrenfeld* rabbi mondott Misebérácht Romykára és egész családjára. Kóser konyhánk finom hidegtálainak és süteményeinek elfogyasztásával és a jókívánságok sokaságával fejeződött be az ünnepi esemény.

Tévét hó 2-án, ötven év után *Fohn György* „második bár micváján” ugyanazt a haftarát recitálta, mint tizenhárom éves korában. A bráchá végén az ünnepeltet cukorral dobálták meg a szép számban megjelent minjántagok. *Somogyi László*, hitközségünk egyik legidősebb tagja köszöntötte az „ifjút”, aki kidust adott a vendégek részére.

ZSIDÓ VILÁGHÍRADÓ

Franciaország–Algéria

A párizsi Zsidó Múzeumban kiállítás nyílt az algériai zsidók exodusának 50. évfordulója alkalmából. A bemutatón 250 tárgy (kegyszerek, könyvek, dokumentumok, ruhák stb.) láthatók, amelyek a mintegy 120-140 000 főt számláló, eltűnt közösség vallási és társadalmi életét idézik. Különböző archívumok anyagai mellett generációkon át őrzött családi gyűjtemények darabjai is megtalálhatók a kiállításon. Kutatók szerint a zsidók az első jeruzsálemi Szentély lerombolása idején, mintegy 2600 éve telepedtek meg Észak-Afrikában, később Spanyolországból és más területekről érkeztek menekültek. 1830-ban franciák foglalták el a területet, akik a korábban másodrendű személyeknek tekintett zsidóknak 1870-ben francia állampolgárságot adtak. A nációkkal kollaboráló Vichy-kormány 1940-ben diszkriminációs intézkedéseket hozott a zsidók ellen, aminek a szövetséges erők 1942. novemberi partraszállása vetett véget. Algéria függetlenségének 1962-ben történt kikiáltása után megkezdődött a gyors izlamosítás, és fellángolt a zsidók és Izrael elleni gyűlölet. Mintegy egymillió francia közül nyolcszáz ezer hagyta el Algériát, köztük a zsidók is elmenekültek az országból. Nyolcvanöt százalékuk Franciaországba távozott, a többiek Izraelt választották. A múlt század nyolcvanas éveinek végén már alig száz hittestvérünk élt az országban. A hatóságok a zsinagógákat mecsetekké alakították át vagy lerombolták. Utolsó hittestvérünk, Esther Azoulay, akit haláláig a Joint Párizsból támogatott, 2011 júliusában hunyt el.

Ciprus–Izrael

A Cyprus Mail napilap jelentése szerint a közelmúltban *Eleni Mavru* ciprusi belügyminiszter és *Avi Dichter* izraeli területvédelmi miniszter polgári védelmi megállapodást írt alá. Az egyezmény alapján természeti katasztrófák esetén a két ország illetékes szervezetei kölcsönös segítséget nyújtanak, és kicserélik a lakosság előzetes felkészítésével kapcsolatos tapasztalataikat. Az együttműködési programban szak-

embereknek az orvosi ellátásra, valamint veszélyhelyzetek megelőzésére és kezelésére vonatkozó gyakorlati szerepelnek.

Curaçao

A Karib-tengeren fekvő, Hollandia társult állama státusú, 142 000 lakosú szigeten jelenleg mintegy 500–600 zsidó él. A közösséget Spanyolországból és Portugáliából Hollandiába menekült zsidók leszármazottai alapították a 17. század közepén. A szigeten található a nyugati félteke egyik legrégebbi zsidótemetője, amelynek első sírköve 1668-ban készült. Becslések szerint mintegy ötezren nyugszanak a sírkertben, de a magas páratartalomtól és a környezeti ártalmaktól megrongálódott kövek feliratainak már csak alig egyharmada olvasható. A hitközség vezetője, *René Maduro* elhatározta a történelmi és vallási szempontból fontos örökséget jelentő sírkövek digitális feldolgozását, amely már meg is kezdődött. A tíz legszebb mácévá másolatát a sziget székhelyén, Willemstadban lévő Zsidó Múzeumban fogják kiállítani. Hittestvéreink száma a 18. század közepén elérte a kétezer főt, de azóta folyamatosan csökken. A szefárd közösség működteti a fő zsinagógát, de a szigeten élő mintegy hatvan ortodox családnak is van saját imaháza.

Spanyolország

A Diario Córdoba lap jelentése szerint az andalúziai regionális kormányzat kezdeményezte, hogy az 1315-ben épült córdobai műemlék zsinagógában ismét engedélyezzék a házasságkötést. A helyi hatóságok azt remélik, hogy az intézkedés növelheti a városba látogató zsidó turisták számát. Córdoba neves szülötte volt Moses Maimonides filozófus, akinek emlékét az UNESCO által a világörökség részének nyilvánított régi zsidónegyedben egy szobor is őrzi. A város érdekességei közé tartozik a Casa Sefardi emlékház, ahol az áttérést megtagadó, 1492 után elűzött közösség tagjai által használt tárgyak láthatók, és időnként a hagyományos muzsikával fogadják a látogatókat.

kovács

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének Ifjúsági Csoportja és a Magyar Iszlám Közösség azért fogott össze, hogy egy szegény borsodi falu legrászorultabb családjain segítsenek. Tartós élelmiszereket osztottak szét Vilmányban.

Noah Pozner zsidó kislány a connecticuti brutális iskolai mészárlás áldozata lett. Él 6 évet z”l.

IZRAELI

SZÍNES

Ismerd meg Izraelt: a sérut-taxi

A sérut szó szerint szolgálatot jelent. (Nem összetévesztendő a sérutimmal, ami viszont WC.) Teljes nevén monit-sérut. Ebből a monit a taxi (a moné szó jelentése 'számláló'), és a sérut a szolgálat.

Az egész kifejezés pedig iránytaxi, a taxi és az autóbusz közötti hiányt kitöltő jármű. Színe többnyire sárga, formára minibusz. Két végállomása van, közötté fix útvonalra, amely mindig egy autóbuszjáratát követi, és annak a száma van feltüntetve a kocsi elején. Nagy távolságú iránytaxikon csak a célváros neve. A kocsikban általában működik a légkondi, ennek a neve itt mázgán.

A sérut-taxik a végállomáson várják, hogy tele legyenek utasokkal. Egy minibuszban a sofőrön kívül tíz utasnak van ülőhely. Amint egy kocsi megtelik, mindjárt indul is. Nincs konkrét menetrendjük.

Megállók sincsenek. A sérut-taxi ott áll meg, ahol az utas kéri. A kiszálló utasok helyébe menet közben szednek össze újakat.

A sérut pofátlanul elhalássza a „rendes” buszokra várókat. Gyakran bevág a busz elé. „Ehesebb” sofőrök egy járdáról felszedendő utas kedvéért bevágják a padlóféket. Vezetési stílusuktól már sok izraeli polgár szerzett ósz hajszállakat. Reflexük azonban kiváló.

Biztonsági öv van az üléseken, de senki sem használja, pedig elvileg kötelező. Tele kocsi sofőrjének álló utast nem szabad felvennie – ismét elvileg. Gyakorlatban rövidebb szakaszra felvesznek, sőt néha erre rendszeresített kisszékekre le is ültek.

A sérut-taxiknak kiterjedt hálózatuk van országszerte, mind zsidó-, mind arabok lakta területeken és sofőrökkel. A központi rádiótelefonos szervezők bármikor át tudják csoportosítani a kocsikat oda, ahol sok ember várakozik.

A sérut-hálózat 24 x 7 rendszerben, azaz napi 24 órában és heti hét napon át működik. Igen, szombaton és ünnepnapokon is (az egyetlen kivétel jom kippur), amikor a közúti közlekedés Izraelben leáll. Éjszakai és szombati-ünnepi tarifája drágább, de maga a szolgáltatás kifejezetten megbízható.

Erdemes végállomáson felszállni: az útvonalon suhanó kocsi sofőre gyakran csak int: „tele vagyok”.

Úljunk be, helyezkedjünk el kényelmesen. Ha megjön a sofőr, már küldhetjük is előre a pénzt, miután bementek a célállomásra.

Ha a sérut útvonalán (mászlu) állunk, és látjuk közeledni, csak inteni kell: ha van üres ülés, megáll.

A hátralról előrelküldött pénz megérkezik a sofőrhöz. Senki nem szed ki belőle semmit. A sofőr pedig kiszámolja és hátraküldi a visszajárót, amely hiánytalanul visszaérkezik hozzánk, legfeljebb egy-egy érme elgurul az üyetlen kezek között, de mindig megkerül. A sofőr pontosan tudja, ki fizetett és ki nem.

A sofőr közben persze vezet, telefonál (tilos, de nem érdekli), dudál, zenét hallgat, megereszt egy-egy szentségelést a hülye privát autózvezetőkre vagy a konkurens sérut-társaság sofőrére, aki elhappolja előle az utast.

Ha szeretnénk kiszállni, csak szólni kell a sofőrnek (néha ordítani, mert van kapcsolat a rádió meg a telefon). Mondhatunk célpontot is, ha ismerjük a nevét: utcasarok, buszmegálló, akár házszám is. De kérhetjük egyszerűen az ácor szóval, ami azt jelenti, hogy 'állj meg'.

Az emberek egymás mellett ülnek. Előfordul, hogy mire megérkeznek a célállomásra, az addig ismeretlen utasok barátságát kötnek. Kerek órákban a sofőr általában bekapcsolja a rádiót: az izraeli polgár elsőrendű hírfogyasztó – ami érthető is egy olyan országban, ahol „never a dull moment”, nincs egy unalmas pillanat.

H. L.

Izrael: 158 ezer keresztény

Az izraeli statisztikai hivatal a nyugati kereszténység legnagyobb ünnepének beköszöntével mint minden esztendőben, most is közli az ország területén élő keresztény polgárainak számát és különböző adatait.

Ma Izrael Államnak 158 ezer keresztény polgára van, akik valamelyik egyházközösségbe tartoznak. Az összlakosság 2 százaléka keresztény.

A kilencvenes évekig Izraelben keresztények csak arabok voltak. Azóta a Szovjetunió utódállamaiból a milliós tömegbevándorlással nagy számban érkeztek nem zsidó oroszok, ukránok és más nemzetiségűek, akik zsidó házastársaik vagy egy-egy zsidó felmenőjük révén települtek át az országba. Egy részük gyakorló keresztény (még pópák is akadnak közöttük), így a 158 ezer keresztény állampolgárnak ma csak 80 százaléka arab, a fennmaradó 20 százalék, mintegy 30 ezer lélek, zömmel orosz anyanyelvű. (A zsidóként nem bejegyzett, de hivatalosan más valláshoz sem tartozó orosz anyanyelvűek száma 300 ezer fölött lehet.)

A legtöbb keresztény arab Názáretben él: 22 ezer. A 70 ezer lakosú város két nemzedékel eltelte óta még keresztény többségű volt: mára az arány a muzulmánok javára toldott el. Haifa, a galileai Sfaram város, Jeruzsálem és Jaffa a legtöbb keresztény arab lakóhelye.

A statisztika azt is nyilvántartja, hogy az ország különböző etnikai-vallási közösségei – a zsidó, a keresztény, a drúz, a városi arab muzulmán,

a beduin – között a keresztény lakosság ifjúsága mutatja fel a legjobb tanulmányi eredményeket.

A Palesztin Autonómiában is az izraelihez hasonló számú keresztény lakosság él: 167 ezer. Betlehem, akárcsak Názáret, keresztény többségű város lett.

A nyugati kereszténység december 24–25-i ünnepnapja a keresztény kisebbségen belül kisebbségi ünnepe. Mind az arab, mind az orosz keresztények többsége a görögkeleti rítus szerint tartja a karácsonyt, vagyis január 6-án.

Több tízezernyre tehető az országban élő idősapollással foglalkozók, többnyire nők létszáma. A legtöbbben a Fülöp-szigetéről jöttek, de a „mötáplot” nem kis százaléka Magyarországról és Erdélyből vállalta a nem mindig könnyű és kellemes munkát. Nem állampolgárok. Ők a nyugati, katolikus vagy protestáns kereszténység hívei.

Nem lenne teljes a beszámoló, ha nem tennék említést az Izraelben több tucat gyülekezetet alakító és zsidó nemzetiségű (a zsidó itt nemzeti-ség) „mesihi” zsidókról, akik a zsidó vallás elemeit gyakorolva, a názáreti Jézust tartják a zsidó hagyomány által (is) várt Messiásnak. (A messiás szó héberül másiháh, magyar jelentése felkent. A görög hrisztosz szó ennek tükröfordítása.) Náluk nincs karácsony, miután az szerintük nem bibliikus: egy régi, a pogány Európából örökölt tradíciót látnak benne.

Tréfli szilveszter?

Minden év végén visszatér a probléma, amely főként az étterem- és különeterem-tulajdonosoknak okoz fejfájást.

December második felében menetrendszerűen érkezik a rabbinátus körlevele: aki bármiféle szilveszteri rendezvényt tart, elveszíti kóserisági igazolványát, azt a pecsétes papírt, amelyet a vendéglátó intézmények bejártaánál szoktak kiragasztani. És amely nélkül egyes városok – főként azok, amelyekben a vallásos tanácsstagoknak szava van – nehézségeket támasztanak, akár a működési engedélyt is megvonhatják.

Nem is beszélve arról, hogy az ország zsidó lakosságának jó része ha nem is kimondottan vallásos, de a kóseriságot, az étkezési törvényeket betartja, és erre az étterem, illetve a különeterem kiválasztásánál is odafigyel.

Ugyanakkor az Európából és Amerikából érkezettek még jól emlékeznek szülőhelyük szilvesztereire, és sokan szeretnék itt is családi-baráti körben tölteni a dátumváltás éjjelét.

Az izraeli rabbinátus azonban, amely – ellentétben a legtöbb, zsidók által lakott ország rabbinátusával – itt kizárólagosan ortodox, vagyis „keményvonalas”, a szilveszteri mulatságokban vagy akár csak vacsora-összejövetelekben keresztény vallási ünnepelést lát, ez pedig kizáró ok a kóserisági igazolás megadására. Akkor is, ha a főzés és a felhasznált anyagok amúgy megfelelnek a zsidó vallás rituális követelményeinek. (Mindez csak a zsidó tulajdonban lévő létesítményekre vonatkozik, a keresztény és muzulmán arab tulajdonúakra és a külföldi turistákat kiszolgáló szállodákra nem.)

Marad tehát a dilemma, a rejtezködés, a kiskapuk keresése. A legtöbb szilveszterező az orosz ajkú közösség köréből kerül ki, de a dél-amerikai származásúak zöme sem hagyja ki. Az utóbbi évtizedekben érkezett magyar olék is bulipártiak, de legtöbbször otthon, baráti körben bontanak pezsgőt éjjelkor. A malac farkát azért nem húzzák meg...

H. L.

Prófétáiskola nyílt Tel-Avivban

Kétezer éves szünet után ismét megkezdődik a próféták szervezett oktatása Izraelben – adta hírül a Jediot Achronot című napilap.

Ezen a héten indul meg a tanítás a Káin és Ábel prófétáiskolában Tel-Aviv déli, főként diákok és bohémek által lakott Florentin nevű negyedben.

A zsidó hagyomány szerint a próféciák véget értek mintegy 2000 évvel ezelőtt a Második Szentély lerombolásával, és csak a megváltás nemzedékének idején, a megváltó eljövetelkor térnek vissza. De az intézményt alapító Smuel Portman Hápárci rabbi szerint már a megváltás generációjának korát éljük, és így ismét lehet próféciákat hirdetni.

„A Káin és Ábel prófétáiskola célja a fiatal prófétanemzedékek hiteles

forrásokkal történő felvértezése, hogy az igazság és a becsületesség útjára irányítsák lelküket” – áll az iskola tantervében. A diákok arcáról olvasást, álmofejtést és az isteni szellem elérésének módjait sajátítják el a kurzuson, valamint megismerkednek az anyagok kommunikációjával és életünkben való részvételével.

A prófétadiploma megszerzéséhez 10 alkalommal kell részt venni az egy órán át tartó képzésen, amelynek tandíja kétszáz sékel (10 ezer forint).

Smuel Hápárci elmondta, hogy az első alapozó tanfolyamra már jelentkezett tíz tanítvány. „Nem vagyok bolond” – nyilatkozta a lapnak. „Minden kérdésre alapos válasszal rendelkezem, több éve gyűjtöm az iskola számára az anyagot” – mondta.

(MTI)

Netanjahut bírálja a volt izraeli kormányfő

Ehud Olmert úgy véli: példátlan elszigetelődést okozhat Izrael számára a miniszterelnök politikája.

Olmert – aki 2008-ban korrupciós vádak miatt távozott a miniszterelnöki székből, de később valamennyi vádpont alól tisztázták – egy nyilatkozatában élesen bírálta Netanjahut, amiért újabb zsidó telepek létrehozását jelentette be az 1967-ben megszállt Ciszjordániában és Kelet-Jeruzsálemben. Netanjahu terve széles körű nemzetközi tiltakozást váltott ki, bírálta az Egyesült Államok és az Európai Unió is.

A korábbi miniszterelnök utalt arra, hogy ezek a tervek nem új keletűek. Úgy vélte, hogy ezzel Netanjahu példátlan módon elszigetelheti Izraelt az egész világtól, amiért – mint fogalmazott – az országnak nagy árat kell majd fizetnie. Olmert különösen elhibáztattnak nevezte, hogy a telepítési tervet Izrael rögtön azt követően jelentette be, hogy az Egyesült Államok Izrael mellé állt, amikor a közelmúltban az ENSZ Közgyűlése megfigyelői állammá minősítette Palesztinát. „Mindez a fő szövetséges arcucsapását jelenti” – tette hozzá.

A balközép ellenzéket képviselő Ehud Olmert hetekig tartó mérlegelés után döntött úgy, hogy nem indul Benjámin Netanjahu miniszterelnök ellen a január 22-i előrehozott parlamenti választásokon.

(Forrás: hirado.hu /MTI)

Beborul a fények ünnepén

Chanukkakor minden nap egyel több gyertyát gyújtunk meg esténként. Ezért hívjuk a fények ünnepének. Úgy is köszöntik egymást az emberek: chág urim száméach. Örömteli fények ünnepét. Még a rádió bemozdítja is ezeket a szavakkal üdvözlő a hallgatókat.

A hírek azonban már hetek óta arról szólnak, hogy a körzet fölött beborul az ég.

Az ENSZ november 29-i szavazása, amely óriási többséggel megfigyelői státust adott a Palesztin Autonómiának, nem csupán lelkesedést váltott ki az itteni arab tömegekben, hanem egy vakmerőségig terjedő önbizalmat is.

Azok az Izraellel baráti kapcsolatban álló államok, amelyek tartózkodtak a szavazástól, netán a palesztinok mellett szavaztak, és szükségét érezték, hogy voksukat megindokolják, úgy vélték, hogy az általuk „mérésékeltnek” tekintett Mahmúd Abbász (alias Abu Mázén) pozícióját erősítik a Hamasz ellenében. Ezzel szemben a Hamasz eddig soha nem látott erőfölénybe került a palesztin utcában.

H. L.

Félmilliárd dollárt találtak a Siratófalnál

A támfal felügyeletét megbízott Smuel Rabinovics rabbi szerint az imádkozók egyike talált rá az 507 darab csekkel megtömött borítékra.

A csekkek mindegyikén nagyjából egymillió dolláros összeg szerepel, és egyiken sincsen megjelölve kedvezményezett. Egyelőre fölöttébb kétséges, hogy valóban készpénzre lehet-e váltani őket.

A csekkek többsége Nigériából származik. Az izraeli rendőrség szóvivője, Miki Rozenfeld szerint néhányat az Egyesült Államokban, Európában és Ázsiában tölthettek ki.

Rabinovics elmondta, korábban már talált hasonló csekkeket a Siratófalnál felállított adományládákban, ám mindegyik fedezetlen volt. Mint hozzátette, azok többsége is Afrikából érkezett. A rabbi szerint a most megtalált csekkek kitöltőit az vezérelte, hogy „mindenüket odaadják a világegyetem teremtojének”.

(Forrás: MTI)

H. L.

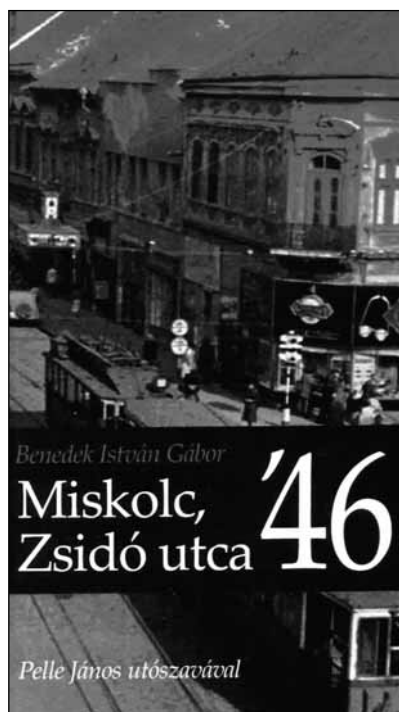
DEUTSCH GÁBOR

Benedek István Gábor új könyve: Miskolc, Zsidó utca '46

Először is korrigálni szeretném a könyv hátlapján lévő felhívást: „A történelmet fenyegető legveszélyesebb fegyver a feledés.” Tegyük hozzá, ennél csak egy nagyobb, a megismerés hiánya. Márpedig az 1946-os és az 1956-os miskolci sajnálatos eseményeket, pogromokat más-más okból, de szándékosan homály fedte. Az 1946-ost azért, mert az akkori MKP vezetésének érdeke volt a négy ember halálát, köztük a rendőrkapitányt valahogy eltussolni. Az infláció nyomort okozott, amikor a fizetés semmit nem ért, az emberek értékeiket élelemre cserélték, akiknek nem volt ruhájukat vagy utolsó holmijukat adták cserébe. A vonatknak még a tetejük is tele volt utasokkal, akik egy-egy kiló zsírt mentek falura, elsősorban parasztokhoz, vitték, amijük csak mozdítható volt. Ráadásul virágozott a fekete piac, az eladók főleg kofák voltak, a legkülönbözőbb felekezetekből és nációkból. A közhangulat mégis egyértelműen a zsidókat tette felelőssé. Ehhez hozzájárult a fentről érkező jelszó: „halál a feketézókra”, óriásplakátokon. A médiák uszításai a malmosok és a kereskedők ellen lincselésre buzdításként hatott. Az új forint bevezetése valóban gyógyírt jelentett a sebekre, de közszerűen az új pénznemet és ócsárolni az előtte lévő állapotot tömegeket szólítottak az utcára, hisztériás hangulatú asszonyok üres fazekakat fakanállal vertek, mellettük vasgyári munkások, a környék bányászai özlönlétek el a piacteret és az utcákat. Jelentős csoport megtámadta a legismertebb malmost és unokaöccsét. Halálra verték őket. A feltételezett gyilkosok közül többet letartóztatott a város zsidó rendőrfőnöke. A hisztéria fokozódott, a sokaság társaik kiszabadítását követelte, behatolt a rendőrség épületébe, az utcára vonták és megölték a rendőrkapitányt és egy intézkedő rendőrt, a többi rendőr nem akart vagy nem mert beavatkozni, megfékezni a véres eseményeket, végül a szovjet katonák megjelenése vetett véget az örületnek. A történetet amennyire lehet, elhallgatták, a felelősségre vonás elmaradt, még a bírósági tárgyalásig sem jutott el az ügy.

Az 1956-os „népítélet”, tehát a forradalmi hangulat sajnos lincselésbe torkollott, amely a rendőrök vagy inkább az ávósok ellen irányult, de véten, üzleti ügyben Miskolcon tartózkodó zsidó gombügynököt is megszegyenítően levették, és megölték. A retorzió itt ugyan megtörtént, sokáig tele volt vele a sajtó és a „Fehér Könyv”, de egyáltalán nem biztos, hogy valóban a tetteket ítélték el, vagy a forradalom vezetőinek megbüntetésére ürügyként használták fel ezt a bűntényt. A rendszerváltás után is homályban hagyták a lincselés körülményeit, mert a forradalom tisztaságán esett szeplő, kényes témának tekintették. Kialakult egy olyan helyzet, hogy a rendszerváltás előtt 56-ról csak rosszkat írtak, mondtak, a rendszerváltás után viszont a kellemetlenebb kérdéseket helyes volt elhallgatni.

A most megjelent könyv: Miskolc, Zsidó utca '46, a jeles író, *Benedek István Gábor* kisregénye és az utolsó, *Pelle János* történész dokumentumszerű pontos leírása azért üdvözlendő, mert az igaz eseményeket mutatja be objektíven, a homályt megvilágítva. Aktuálisá vált a könyv már azért is, mert most zavaros és olcsó hangulatkeltéssel akarják egyesek a demokratikus véleményszabadságot megzavarni. Feléleszteni a már elhalt hitt demagógiát,

megfertőzve ezzel a gyanútlan ifjúságot. A fegyver csak az igazság lehet.

A könyv hőseinek, Haraszti (Hirschler) Ádámnak a foglalkozása kissé meglepő: ügyes kezű kártyás. Az apjái (aki a munkaszolgálatban – legyünk finomak – életét veszítette) még meglepőbb, zsebmetsző volt, vonatkocsik szarkája. Nem egészen tipikus zsidó mesterség, de tudjuk, a szerző gyerekként ismerte a modelljét. A fiú azért fordult a rendőrséghez, mert sem miskolci otthonában, sem Dubajon nagypapa házában, sem Szikszón, apja testvére lakában senkije és semmije nem maradt. Azért kereste fel a zsidó Barna századost Miskolcon, mert legalább az apja fényképét szerette volna meglátni, amit meg is kapott. A kártyapartnernek közül Dallai Attila, az ócskás, a termékfelvásárló Pasa Pista nem zsidók, pedig mesterségük után annak tünnek. A regényt megismerve helyük, szerepük a történet-

ben indokolt. Pasa Pista egyébként a legrokonszenvesebb szereplő; kedves figura még Grósz tánta, a sádcen, vagyis magyarul a házasságközvetítő, s az orosz zenekar karmestere, akik muzsikával védték a gyermekotthont, ahol Ádám 9 éves unokahúga, Éva talált oltalmat. Őt egyébként Erzsébet néni bujtatta el, és unokájának tekintette. Évike szüleinek szikszói dézsakészítő műhelye híressé vált a környéken. A mesterség aprólékos leírása, a munka dicsérete a regény leglírabb része. A rokonszenves figurák közé tartozott még Fridi, az otthon lelkes vezetője.

Pelle János történelmi adatai mindkét atrocitást, a 46-osat és az 56-osat is tárgyalja. Benedek István Gábor regénye azonban a 46-os történettel zárul. A fiút a véres tortúra megdölgöztetésére készítette. Cselekedni akart, véderőt szervezni. A kötelesség tudata felébredt benne. Valamit akart magától kezdeni, mesterséget tanulni. Elmenni vagy maradni, de valamit tenni. Első lépésként Ádám meg akarja látogatni és ajándékot kíván adni Erzsébet néninek a 9 éves Évike megmentéséért. A néni, aki mint sokan mások az embermentők közül, a földön nem nyert jutalmat, közben a kórházban betegség miatt meghalt, így Ádám szándéka sem valósult meg. A szomszédnak, aki tájékoztatta őt, váratlan ötlettel azt mondta, Budapestre érkezett. Ez egyébként az utolsó mondat a könyvben, de érthetjük úgy is, hogy a főhős Budapestre tart. Hogy ott mihez kezd, az lehet egy újabb mű tárgya. A könyv terjedelme ezúttal indokolt, az „együltömben” való elolvasást segíti elő. 75. születésnapjára becsesebb ajándékot nem kaphatott BIG, mint e szép könyv megjelenését. Azonban hogy jelentősen aktuálisá vált, annak nem örülhetünk.

(A K.u.K. kiadó felelős szerkesztője és a borító tervezője Ács Eleonóra. A kötet ára: 2200 Ft.)

A második világháború végén a buchenwaldi koncentrációs táborban felszabadult zsidó fiatalok útban Palesztina felé. A bal oldali lány lengyel, a fiú középen lettországi, a lány jobbra magyar.

Fotó: James E. Myers, 1945

Zsidónak lenni – ezúttal Szombathelyen

Iványi Gábor zárta a nagy sikerű sorozatot

2012. októbertől decemberig tartott a szombathelyi hitközség és az ORZSE szervezésében a Zsidónak lenni... szabadegyetem harmadik szemesztere a vasi megyeszékhelyen. A nagy sikerű sorozat alkalmait nyitottak voltak, és minden érdeklődő számára betekintést nyújtottak a zsidóság történetébe-néprajzába; továbbá elmélyülést engedtek a vallási-kulturális vonatkozásokban csakúgy, mint a zsidóságról a hétköznapokban, itthon és a nagyvilágban. Összel a „Séták a szombathelyi zsidóság múltjában” című lokálpatrióta jellegű sorozattal is kiegészítették a rendezvényt, melynek során a résztvevők a zsidó imaház elöl indulva az egykori gettó területét, valamint a Bercsényi utcai temetőt járták be *Mayer László* levéltáros vezetésével.

A szabadegyetem szemeszterén több keresztény felekezet is képviseltette magát. Október végén például rendhagyó beszélgetésnek lehettek fültanúi a megjelentek, akik nem igazán emlékeztek korábbi olyan szombathelyi esetre, amikor egy asztalhoz került egy katolikus pap, a Hit Gyülekezetének lelkésze és a Mormon Egyház kerületi elnöke. *Márkus Sándor* hitközségi elnök elmondta, hogy amióta – két esztendeje – úgy döntöttek, szakítanak a bezárkózással, kinyitották a kapukat, rájöttek, nagyon sok barátjuk van. „Szombathely egy kis sziget, ide az antiszemitizmus még nem ért el. Ugyanakkor nem szabad elfelejteni, hogy 1944-ben is derűsen indult minden” – figyelmeztetett.

A harmadik szemeszterben is igazán érdekes előadások hangzottak el. Olyan jeles vendégek érkeztek előadni, mint például *Schöner Alfréd* főrabbi- rektor (Az Aleppói Kódex rejtélye, avagy az első héber nyelvű „könyv” kalandos története), *Szántóné dr. Balázs Edit* egyetemi docens (Eltűnt zsinagógák Vas megyében), *Hesztera Aladár* műemlékvédő szakmérnök-restaurátor (Gondolatörredék látható és láthatatlan értékeink továbbadásáról, szombathelyi példák).

A rendezvénytársaság zárásaként az 1981 óta létező, oktatási és szociális területen látványos eredményeket elérő vallási közösség, a MET elnöke, *Iványi Gábor* lelkész a zsidóság és a kereszténység kapcsolódási pontjairól beszélt. E záró alkalomra a Bernstein Béla Kulturális Központban zsúfolásig megtelt a terem, hogy meghallgassák a nemrég Izraelben járt neves metodista lelkészt, aki amellett, hogy kiváló teológus és a zsidó-keresztény párbeszéd kiemelkedő hazai képviselője, oltalmazója az elesetteknek, a hajléktalanoknak, gyógyítója a betegeknek, iskolában közel három ezer mélyszegénységben élő gyermeket lát el az ország leghátrányosabb térségeiben, több helyen működtet konyhát és biztosít étkezési lehetőséget a rászorulóknak. Iványi Gábor előadása végén készséggel válaszolt a feltett kérdésekre is. A Zsidónak lenni... című népszerű szombathelyi sorozat a szervezők reményei szerint 2013-ban is folytatódni fog a Batthyány téri hitközségi központban.

-kz-

Kis László z'1

Kilencvenhárom esztendőskorában elhunyt Kis László, a pápai hitközség korábbi elnöke.

Kis László megszenvedte az elmúlt kilencven évben történelmünk számos sorsfordulóját.

„Annyi mindenem mentem keresztül, hogy azt így, pár szóval nem is lehet elmondani” – fogalmazott egy korábbi interjúban. „Nem is tudom, hányszor voltam magam is a halál árnyékában. Hogy miként maradtam életben, azt sem tudom. Pápán születtem 1919-ben. Apám rövidáru-kereskedő, anyám háztartásbeli volt. Hatan voltunk testvérek, három fiú, három lány. Asztalosinasnak álltam, Szilágyi János volt a mesterem. Régen volt már nagyon. 1938-tól 1945-ig munkaszolgálatos voltam. Hol itt, hol ott, szinte mindenhol megfordultam az országban. Szörnyű körülmények között, Kópházán szabadultam fel, harmincnégy kiló voltam, és flekkfűszuban feküdtem. Olyan gyenge voltam, hogy az orosz katonától a kenyert sem tudtam elfogadni” – emlékezett vissza a megrázó időszakra.

„Feleségemmel még 1944-ben ismerkedtem meg véletlenül, a bátyjával együtt voltam munkaszolgálatos. A soproni gettóban volt, én öt nap szabadságot kaptam, és összeházasodtunk. A miénk volt az utolsó zsidó esküvő Sopronban. Az anyakönyvvezető, aki összeházasított bennünket, azt mondta: Önök bátor emberek. Megérdeklődtem, hogy boldogok legyenek. Őt napig voltunk házasok, a feleségemet az auschwitzi lágerbe vitték, nekem vissza kellett mennem.

Feleségem minden rokonát elvesztette, senkije sem maradt rajtam kívül. Amikor a Vöröskereszt útján megtaláltuk egymást, és 1945-ben hazajöttünk Pápára, két szalmaszékünk volt. Mindketten nekiálltunk dolgozni, hogy valamire vigyük. 1946-ban megszületett a fiunk. Nagyon sokat dolgoztunk, látástól valóságig, hogy megéljünk, és valamit teremtsünk magunknak. Először a Perutz-gyárban helyezkedtem el asztalosként, majd 1956 után önálló lettem.

Azóta csak dolgoztunk, amíg az egészségünk engedte...”

Kis László mesteremberként vált

szűkebb pátriája egyik elismert szakemberévé. Munkái számos pápai épületben és más települések intézményeiben, templomaiban, otthonaiban dicsérik keze nyomát. Ezek elismeréséül 1999-ben, nyolcvanadik születésnapján megkapta a Pro Comitatu (Veszprém Megyéért) elismerést. Hitközségi vezetőként sokat tett a keresztény-zsidó kapcsolatok ápolásáért. A település tiszteltben álló lakosaként élte nyugdíjas éveit. Évről évre aktív szervezője volt a pápai holokausztmegemlékezéseknek. Kilencvenedik születésnapján, 2009-ben *Kovács Zoltán* polgármester arany emléklapokkal adományozott számára. Az elismerés átvételekor szerényen így fogalmazott: „Nem csináltam semmi különösöt, csak szerettem, dolgoztam, hittem...”

A pápai hitközség egykori elnökének emlékét sokan meg fogják őrizni. Legyen lelke beleszóve az örök élők kötelékébe!

Gyászolják: felesége, *Éva*, fia, *Pál*, menyee, *Marcsi*, unokája, *Eszter*, fogadott unokája, *Gyuri* és családja, testvére, *Iboly*, legkedvesebb fogadott családja, *Mari* és *Ádám*, rokonai, *Gábor*, *Judit*, *Ági*, *Éva*, *Ili*, *Linda*, *Robi* és a család többi tagja, valamint barátai, tisztelői, ismerősei.

A temetésen, melyen *Szerdócz Ervin* rabbihelyettes és *Tóth Emil* főkantor funkcionált, megjelent *Zoltai Gusztáv* úv. igazgató is.

-z-

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, házi orvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITA-PHARM. Hétfő-szerda 15-16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. Tel.: 320-4778. www.drviragdent.hu és www.mini-implantatum.hu

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Otthoni szakápolást vállalunk Budapest területén, szükség esetén egyedi szakorvosi ellátással és gyógyászati segédeszközök helyszínrre telepítésével. Együttműködünk a háziorvossal, kórházi szakorvosokkal. Kóser étkezést is biztosítunk. Szakmai működési engedéllyel és felelősségbiztosítással rendelkezünk. Tartós megrendelés esetén árkedvezményt adunk. E-mail cím: alarmcentrum@alarmcentrum.hu, 24 órás telefon: +36-30-443-1016.

Színes és fekete-fehér nyomtatás, másolás, plakátymtatás, könyvnyomtatás, névjegykészítés a Mammut I-ben, a II., VI., IX. kerületekben. Messenger Miklós, 06-20-934-9523, www.rcontact.hu

Licites eljárással eladó ingatlanok!

Bp. III., Czetz János u. 67. sz. alatt 30 m²-es garázs. Kikiáltási ár: 2 000 000 Ft.

Gyömrőn 730,35 m²-es kastély 9398 m²-es telekkel és 9758 m²-es kerttel. Kikiáltási ár: 95 000 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 604 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 603 m²-es telek. Kikiáltási ár: 3 860 000 Ft.

Balatonkenesén közmű nélküli, 620 m²-es telek. Kikiáltási ár: 4 000 000 Ft.

Sárbogárd, Ady Endre úton 38 m²-es, egyszerűs, komfortos örökklakás. Kikiáltási ár: 3 900 000 Ft.

Göd, Telegy Pál utcában 535 m²-es telken 53 m²-es, kétszobás, összközműves, teljes lakóingatlan melléképülettel (9,4 m²). Kikiáltási ár: 12 000 000 Ft.

Az ingatlanokról a 30-355-9541 vagy a 30-217-3460 telefonszámon lehet érdeklődni munkaidőben.

VIII. kerületi, Blaha Lujza tér melletti, 55 m²-es, pompás lakóingatlan lakottan fél áron eladó. Csak megbízható egyének jelentkezését várom, zsanio1@t-online.hu

Újlipótvárosban garzonlakás turisták számára kiadó. Tel.: 226-4109.

Pöttös bögréjétől a hagyatékaig felvásárolom, lakását kiürítem, kívánság szerint kitakarítom. Harsányi Ildikó, 06-30-209-3463.

ALBÉRLETPONT Ingatlaniroda kiadó és eladó ingatlanokat keres! Tanácsadás, bérbeadás, értékesítés, ingatlankezelés. Kiss Mónika vezetős referens. 06-70-383-5061, 351-9578.

Önkéntes munka Izraelben! Gyere, most is szükség van rád! Időpont: 2013. február 16-március 9. Jelentkezés: lljano@freemail.hu, 06-20-233-8454.

Bécsi, idős, egyedülálló személy gondozását, ellátását vállalom. +36-30-468-6102.

HÁZASSÁG

Salom komoly társközvetítő. Fülöp Zsuzsa. Telefon: 06-20-934-9523. E-mail: zsuzsa194705@t-online.hu

MAGÉN ISTVÁN

Az arany középkor (2.)
Olvasónapló

Miközben Kaufmann a maimonidészi tanok sikerének okát keresi, kissé rezignáltan megjegyzi, hogy e tanok diadalának fokmérője az „ellenes irányuló ellenségeskedés és harag”, mely Ábrahám ben Dávid (1125-1198) elszánt támadása óta erősödött. Lábjegyzetében kifejti, hogy „Maimonidész halákhikus álláspontjához döntvényeiben is hű maradt”, és „az attribútumok halmozását még a magányosan végzett hangtalan ima keretében sem engedélyezi”.

Folytatjuk a Logos kiadónál 2012 őszén megjelent tanulmánykötetről szóló beszámolókat. Írásunk első részét egy Babits Antal-idézettel zártuk. Párhuzamot von Spinoza (1632-1677) Etikája és Traktátusa, valamint a maimonidészi tanok között. „Vannak olyanok is, akik képesek Spinoza eredeti gondolatait megérteni, s Ők azok, akik ma is azok a »lencséken« keresztül nézik a világot, amelyeket Spinoza »csiszolt« gondolataival.” Az érzékletesen szép költői hasonlat mögött megtaláljuk a mindennapok valóságát. A nagy filozófus a chérem kimondása után üvegcsiszolásból tartotta fenn magát.

Staller azt írja, hogy a Misné Torá sokkal inkább teológia, mint törvényalkalmazás. Kutatói racionalitása Maimonidész textúráját egyetemese szövegkörnyezetbe emeli a humánus részeként, és a keresztény teológiai gondolkodással veti egybe. Maimonidész idézi: „Vallásunk legfőbb alapítétele és minden tudás kútfeje, hogy tudjad: van egy őslétező, és ez hozott létre minden létezőt. Minden, ami az égből, földön és ezek között van, csak ennek a létezőnek a létezése által van. Ha ez nem lenne, semmi dolog nem létezhetne, de ha semmi más nem is léteznék, ez a létező mégis élne, és ha majd minden megsemmisül, Ő nem fog megsemmisülni...” Már-már természettudományos istenkép ez. Maimonidész századokkal megelőzte korát. Ezért ő a Mózesek sorában a második, mert egy újabb, frissebb, korszerűbb, az eredetivel mégis alkalmazkodó kinyilatkoztatásértelmezéssel ajándékozta meg az emberiséget.

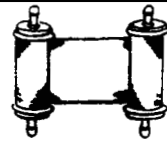
A hit és a tudás közötti tévelygés már a Maimonidész korában is foglalkoztatta az írástudókat. Így az akkor élt egyik legjelentősebb iszlám tudóst, Abú-Hámíid Mohammed Al-Gazálí is, aki a tévelygésből kivezető út című könyvében többek között a tudományosság mibenlétéről ír. A szuffinak nevezett iszlám misztika lényegét a jelentős misztikus, Abú Szulejmán ad-Daramij így foglalja össze: „...aki már látta Isten, az örökké megmarad. [...] ...ha a szívet nem az értelem irányítja, akkor tévelygésbe eshet, de még ennél is veszélyesebb, ha az értelmet nem a szív uralja, hiszen ez esetben a vallás kiszáradt csontvázával van dolgunk” (Németh Pál fordítása).

Tatár György filozófus, esszéista és publicista, az ELTE BTK Filozófiai Intézet Általános Filozófiai Tanszékének tanára A semmi megcsorbulása című tanulmányában a Teremtő és az általa teremtet világ közös dolgait veszi górcső alá. Annak az Istennek a mibenlétét keresi, akinek a legkülönfélébb módokon próbálnak megközelíteni, áldani, megkönyörölni, barátunkká, jóakarónkká, védelmezőnké tenni, negatív attribútumokkal körülményi, tudományosan definiálni, amikor

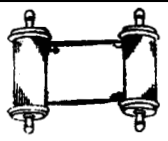
a tudomány mai állása mellett a még lehetetlen. Az Örökkévaló neve, a JHVH tetragrammaton valójában nem név, hanem egy létmeghatározás, az Örökkévaló és a teremtményei közti viszony meghatározása. „Vagyok, aki vagyok!” – mondja az úr Mózesnek. Ami azt jelenti: nem kell tudnod, hogy ki vagyok, nem ismerhetsz meg, a saját érdekedben nem akarom, hogy többet megtudj rólam, nem akarom, hogy megismerj, mert olyanokat tudhatsz meg rólam, ami számomra fel-foghatatlan, higgy bennem anélkül, hogy pontosan tudnád, ki is vagyok, töprengj, keress, kutass... Tatár György a semmi, a nincs és a van („nem van és van”) kifejezéseket értelmezi, szavakkal ábrázolja, próbálgatja őket, saját paradigmatát magára öltő új nyelvezetet alkot. Ezt csinálja Staller is, Kaufmann is, talán mindenki, aki a szellem kozmoszába lép. Tatár gondolati modellje, kísérleti laboratóriuma a patikamérlegben kiegyensúlyozott intuíciók világa. Tiszán, általában a létezők és a fekete lyukaknak nevezett antiscillagok mélyére száll. „Hogy a világ egyáltalán megismerhető, az azon múlik, hogy logikai fogalmainknak tényleg megfelelő, hogy például a különös fogalmakat alárendeljük általános fogalmainknak, melyek más, magasabb fogalmak alá rendelhetők mint különös fogalmak, és így tovább.” Látomása szürrealistikus és megrendítő. A teremtés körüli hercehurcán alapul. A lesz fogalma még nem körvonalazódott. „Az első mozdulat tehát a negatív teremtésé. Az Egy és minden továbbra is Egy, de már nem minden. Ahhoz, hogy a teremtés továbbra is létezhesse, Isten »hült helyére« van szükség. A luriánus kabbala legezoterikusabb fejezete az ezt követő spekulatív mítosz” – írja Tatár. A Teremtés, a Semmivel való küzdés olyan, mint Jákob harca az angyallal: a Teremtő nem akar győzni, a teremtet pedig héroszi tudattal él tovább. Tatár a maimonidészi új kinyilatkoztatás galaktikus perspektívájával lép be a kaufmanni körbe.

A szem és a fül, a szaglás és az ízlelés, az intuíciók és a hallucinációk, az érzékelés valamennyi ismert és ismeretlen összetevője segítség lehet Isten megismerésében, de ugyanakkor félretájtítható. Fabiny Tibor, a Károli Gáspár Református Egyetem professzora Képiség és szóbeliség a hermeneutika perspektívájából című tanulmányában felteszi a kérdést: „Lehetséges-e a szem és a fül, a kép és a szó, a vizualitás és a verbalitás hermeneutikai konfliktusát feloldanunk?”

Az első „ivri”, Ábrahám által meggyalázott bálványok és „a héberük által az időbe kiáltott isteni szó...” A kaufmanni felkiáltás, mely nem mindig esik egybe a lényeggel, mert a lényeg Isten mindenkifeleltsége. Mint ahogyan Kaufmann írja: „A teremtet dolgok esetében a létezés legtökéletesebb formája az élet.” Fabiny sorai között keressélek rátalálhatunk: az élet legmagasabb szintű megnyilvánulása a szó. Ez az élet törvénye, mely a hallójáratokon át vezet. Egybeesik és azonosul „Mózesnek az istenként tisztelt aranyborjú-bálványt porrá zúzó ikonoklaszta haragjával”. Fabiny kijelenti: „Az istenábrazolás tiltása azon-

IMADÓK

Templomok	Péntek este Jan. 18.	Szombat reggel Jan. 19.	Péntek este Jan. 25.	Szombat reggel Jan. 26.
Hősök	17.00	9.30	17.00	9.30
Frankel L. út 49.	17.30	10.00	17.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	16.20	9.30	16.30	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	17.30	9.00	17.30	9.00
Thököly út 83.	17.30	9.00	17.30	9.00
Hunyadi tér 3.	17.00	9.00	17.00	9.00
Bethlen tér 2.	17.30	9.30	17.30	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	16.20	8.00	16.30	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Bérekocsy u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	16.20	8.00	16.30	8.00
Alma u. 2.	16.20	8.45	16.30	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	15.30	7.30	15.30	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.00	18.00	9.00
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	18.00	9.00	18.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessseffy u. 23.	16.20	9.00	16.30	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	17.30		17.30	
Vidéken				
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	17.00		17.00	
Vác (Oberlander Endre tér 1.)	17.00		17.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	17.00	9.00	17.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	16.10	8.00	16.20	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	16.10	8.00	16.20	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	16.15	8.00	16.30	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	17.30	10.30	17.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	17.00		17.00	
Szombathely	17.00		17.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	17.00		17.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	17.00		17.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	17.00		17.00	

NAPTÁR		
Január 18. péntek	Svát 7.	Gyertyagyújtás: 4.06
Január 19. szombat	Svát 8.	Szombat kimenetele: 5.16
Január 25. péntek	Svát 14.	Gyertyagyújtás: 4.16
Január 26. szombat	Svát 15.	Szombat kimenetele: 5.25

Tu bisvát

ban nem jelent művészetellenességet.” A szem, a látás vívmányainak, a színeknek és a formáknak tiszta gyönyöre ma már képzőművészet. A tóratékeres fölé hajolunk, újaink finom tapintással a tóramutatót fogják és kísérik betűről betűre, szóról szóra a fül számára előkészített szent mondánivalót. Fabiny idézi Paul Ricoeur (1913-2005) francia filozófust: „A zsidó hit számára a szó, az ige megelőzi a numinózumot. [...] ...a numinózum csupán az alapszöveg, amitől elrugaszkodik az ige. Az ige-nek a numinózumon történő felül-emelkedése olyan döntő jellemvonás, ami meghatároz minden további különbséget a két típusú vallás között.” A vallásfilozófiai szakirodalom új, jelentős kiadványát ünnepelhetjük. Szerkezeti esetlegessége jól kezelt, a szív érve felülkerekednek. A felsorolt filozófusok munkásságát – beleértve Klima Gyula kandidátust is, az MTA doktorát, aki tanulmánya címében ezt kérdezi: Hogyan tehető Aquinói öt útja ismét járhatóvá? – Maimoni hatalmas életműve mozgatója. Aquinói Tamás Summa Theologiae című munkájának öt érve közül a második Avicennától (980-1037) származik, melyet később Maimuni is felhasznál munkáiban. Mindössze egy tanulmány szerepel a könyvben a Maimuni-galaxison kívül. Írója a kortárs fiatal középgenerációt képviseli. A 2007-ben az ELTE Bölcsészettudományi Karának filozófiatudományi szakán kitüntetéses diplomával végzett, 2011-ben pedig summa cum laude minősítésű doktori fokozatot szerzett Nyirkos Tamásnak a középkor sötétjét is bemutató, A kereszties hadjáratról a hit békéjéig című tanulmányáról van szó.

Az arany középkor című kötet üzenete az Örökkévaló különféle módokon történő megismerésének tisztelése, az „élni és élni hagyás”, az egymáshoz való átjárhatóság útjainak akadálymentesítése korunk feladata.

Hírek, események röviden

– Zuglói Filmklub. Január 20-án, vasárnap, 15 órákor a zuglói körzet kulturterében (XIV. kerület, Thököly út 83.) a pesti zsidónegyed történetét bemutató filmet láthatnak az érdeklődők. A belépés díjtalan.

– Új zsinagóga Csepelen. 2013. 01. 27-én, vasárnap, 14 órákor a délpesti körzet tisztelettel vár minden érdeklődőt az új zsinagóga ünnepélyes alapkövetélen. Helyszín: Budapest, XXI. kerület (Csepel), II. Rákóczi Ferenc út 73.

– Adományok. Gesztesi János 2000 Ft-os adományával segítette az Igaz Emberekért Alapítványon keresztül a Jad Vasem-kittüntetetteket. Hálaosan köszönjük.

– Holokauszt Emlékközpont. Cím: Budapest IX., Páva utca 39. Nyitva: hétfő kivételével naponta 10–18 óra között. Telefon: (1) 455-3333. Honlap: www.hdke.hu. E-mail: info@hdke.hu

Halálozások

Lovas Piroska 101 éves korában adta vissza lelkét Teremtőjének. A debreceni hitközség legidősebb tagja élete utolsó percéig szellemileg frissen, napjaink történéseinek tudatában élt. Emléke legyen áldott!

ÚJ ÉLET
a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsibisz
Előfizetési díjak: Belföldön: 1 évre 4800 Ft Külföldre 6800 Ft/év USA és Izrael: 7500 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsek: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szerkesztés, terjesztés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomdai munkák: mondAt Kft., www.mondat.hu
Felelős vezető: Nagy László
ISSN 0133-1353

Így chanukkáztunk 5773-ban

(Folytatás az 1. oldalról)

ferálásával nagy örömet szerzett, és eszünkbe juttatta az évtizedekkel ezelőtti chanukkai és pürimi ünnepléseket, amikor is úgyszintén ő vezette a műsort. Nem maradhattak el a DZSH kóser konyháján készült finom sütemények, melyeket „süti-jegy” ellenében vehettünk át. A tombolasorsolás alkalmával számos értékes ajándék talált gazdára. A kisgyermeket a hitközség új játszótérre várta.

Közösen a lubavicsiakkal

A második gyertyát a város sétáló-övezetében gyújtották meg. A DZSH vezetői, tagjai, izraeli egyetemisták, arrajárók mind-mind részesei lehetnek a csodának. A több mint kétembrenyi magasságú chanukkáját emelő segítségével lehetett csak elérni. Ekkor a Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat alelnöke, *Tóth Attila* gyújtotta meg az egyik gyertyát. A másik láng *Horovitz Tamás* elnök segítségével került a magasba. A barátság-talan idő ellenére a boros tea és az elmaradhatatlan fánk elfogyasztása után éneklés, tánc melegítette testünket, lelkünket. A pompásra sikeredt gyertyagyújtás a DZSH, *Aser Ehrenfeld* rabbi, valamint *Rabbi Smuel Ráskin* és *Rabbi Smuel Feiglin* rendezésében történt.

A színpadon Gerő Péter elnök és Rozgonyi Zoltán alpolgármester (Zuglói) (B. Nagy László felvételei)

A Hapoel chanukkája

Az ünnepek sora a Hapoel Atléikai és Kulturális Egyesület szervezésében folytatódott a székházban kialakított klubhelyiségben. *Somogyi László*, hitközségünk egyik legidősebb tagja lobbantotta fel a lángokat. Ezt követően a megjelentek pingpongozással, zenével, táncal, könnyed beszélgetéssel múltatták az időt. A résztvevőket az egyesület

hölgytagjai az általuk helyben készített finomságokkal vendégelték meg.

Wesselényi

Az Amerikai Alapítványi Iskola-ban hagyomány, hogy az ünnepek alkalmával a családokkal együtt töltsük egy mindenki számára emlékeztető délutánt. Az izraeli Pincus alapítvány és a Mazsók támogatásának köszönhetően most sem volt ez másként a chanukkával.

A lényeg pedig a fény, az olaj és a fánk. Egyikből sem volt hiány. Már a rendezvény elején tele volt a díszterem maszatos szájjú és orrú lurkókkal. Ez megadta az alapot a további jó hangulathoz. Nagy örömünkre szolgált, hogy fenntartónk, a MAOIH elnöke, *Deblinger Eduárd* és felesége is velünk ünnepelt ezen a délutánon. Ünnepségek előkészítésében és lebonyolításában sok ötletet és segítséget kaptunk izraeli vendégtanáruinktól, *Zahava Neuberger-től* és a chanukkára idelátogató tanácsadónktól, *Hana Merenstein-től*.

Az iskola apraja-nagyját megmozgató programot az alsó tagozatosok műsora nyitotta. Héber nyelvű musical-előadásukban, amelyet Temesvári Szilvia hébertanár írt és rendezett, a fény ünnepe-re való készülődés és a kis gyermekek számára oly fontos mesevilág ötvöződött. Műsorukat héber és angol dalokkal színesítették. Ezután *Paskesz Tamás*, a MAOIH főtitkára mesélt egy chanukkáról az amerikai polgárháború idejéből. Az ovisek is kedves műsorral készültek erre a délutánra. A hagyományos dalokat szépen énekelve, kedves táncal kísérve adták elő óvónők segítségével. Ezután *Dan Daniel* vezetésével fellobbantottuk a lángokat, majd az ötödik osztályosok beszéltek a gyertyagyújtás szabályairól. *Sugár Sára* igazgatónő köszöntője végén a plafonról látványosan leeszkedő óriási trenderliből mindenki választhatott magának egy kisebbet.

Ezt követően a felsősök és a gimnazisták a diákönkormányzat szervezésében segítettek a szabad programok lebonyolításában. Ezek során mindenki próbára tehette saját ügyességét, leleményességét. Volt „Egy perc és nyersz” vetélkedő, fényvel kapcsolatos fizikai kísérletek, és a chanukka számaival kapcsolatos tréfás matematikai feladványok várták az érdeklődőket. Rendeztek hagyományos trenderlibajnokságot is, és a művészi hajlamokkal megáldott gyerekek és vendégek kézműves-foglalkozáson vehettek részt.

A vendéglátó szakképzősök ismét kitétek magukért a pompás szendvicsekkel, üdítőkkel. A büfében mindenki megkóstolhatta a finomságokat. Mire étel, ital elfogyott, mindenki a kellemesen töltött délután élményével és az iskolai éjszaka alkalmi számával térhetett haza.

Képek és videók láthatók az ünnepegről az iskola honlapján (www.aai.co.hu) és a Facebookon.

JJ

בר מצוה

A Bethlen téri templomban Vájigás szombatján szólították a tórához *Keszler Gábor* és *Orbán Anna* másodszüllött fiát, Ábelt bár micvája alkalmából. Az ünnepeket, *Mose Cvi ben Ávrám*, gyönyörűen énekelte a bráchákat, magabiztosan mondotta el a haftarát, és pontosan, a neginák előírása szerint olvasta a hetiszakasz-részletet. *Deutsch Róbert* főrabbi avatóbeszédében kiemelte a sok évtizedes barátságot, amely a családhoz fűzi, útravaló tanítást adott Ábelnek, majd a Teremtő áldását kérte tanítványára. Az eseményen részt vett *Zoltai Gusztáv* üv. igazgató, valamint *Lówy Tamás* és *Polnauer Sándor* főrabbi is.

Az imádkozást követő nagyszabású kudson a felavatott ifjú rövid tóramagyarázata után meghatott szavakkal köszöntö meg a felé irányuló kedvességet és szeretetet, külön a főrabbinak, valamint *Davidovics László* rabbijelöltnek, akik felkészí-

tették őt a jeles napra. Végül az örömapa szólott a dísztermet szülő-lásig megtöltő egybegyűltekhöz. Megáldotta fiát, aki köszönetet mondott a barátoknak, a vendégeknek és nem utolsósorban a családnak, amiért részvételükkel felejthetetlennek tették ezt a napot. Mázál tovább Keszler családnak!

SPÁNN GÁBOR

Megúsztuk! Megúsztuk?

December közepén érdekes találkozásom volt egy idős asszonnyal, aki néhány hatalmas lakik odébb az utcánkban. Szemet szánt, hogy minden keze teli hatalmas szatyrokkal, azok pedig majd kiszakadnak a sok élelmiszertől. Annyira ismertem, hogy tudtam, kinyugdíjas, fogához veri a garast, és ha a sarki közérben két szelet parizert kért, az eladó megkérdezte: vendéget vár este?

Most viszont alig bírták el a reklámszatyrok a rengeteg sót, lisztet, cukrot és konzerveket. Gondolatban nyugtáztam: ha ezt mind ő vette, a nyugdíjából nem maradhatott más, mint a feladószevény. Mivel köszönő viszonyban vagyunk, nem bírtam ki, és megkérdeztem a nagy bevásárlás okát. Tágra nyílt szemekkel kérdezte tőlem: hát a szerkesztő úr nem tudja, hogy december 21-én jön a világvége?! Benne van a maja naptárban, olyan becsapódás lesz a Földön, hogy egyszerre pusztul el minden és mindenki. Elnézve szatyrait, nehéz volt nem azt válaszolni: magánál a becsapódás már megtörtént, csak még nem vette észre!

Látta az arcomon a kételkedést, ezért magyarázattal is szolgált. Az indiánok ilyesmiben nem tévednek, megmondta ezt Lili is, a Bosnyák téri halasköfa. Ő olyan okos, hogy egy tüdőbeteg busa kopolytájából meg tudta jósolni azt is, mikor jut ki a magyar fociválogatott a vb-re. Akkor elképzelhet, hogy világvége ügyben is igaz van!

Majdnem kicsiszolt a számon, hogy csupán azért nem vitatkozom a csalhatatlan Lilivel, mert már évek óta nem bocsátkozom szellemi párbajba fegyvertelen emberekkel. Ezért inkább elbúcsúztam, és csak annyit tettem hozzá: ha a döglött lovon ülő maják mégis tévedtek volna, és nem lesz december 21-én világvége, 1-2 sóletkonzervet szívesen átveszek tőle.

Elmúlt az a nap is, péntekre esett. Az esti istentiszteleten rabbink a drósében meg is említette, hogy ezt is megúsztuk. Hazafelé menet elgondolkodtam. A maják is tévedtek, a kopolytájós halasasszony is, de mi tényleg megúsztuk? Ezt a 21-ét igen! De anélkül, hogy a szokásos évi végi depressziómra fogynám, arra a következtetésre jutottam, hogy történelmünket még felületesen átnézve is igaz a zsidóság esetében, hogy ha nem is az egész világot elültető, de sok kis „világvége” már igencsak volt.

A teljesség igénye nélkül csak néhány. I. e. 586-ban lerombolták a Szentélyt, és következett a babiloni fogság időszaka. Akkori testvéreinknek ez világvége lehetett. Nem sokkal később a rómaiak lerombolták a Második Szentélyt is, és kiűzték a zsidókat. Mi volt ez, ha nem világvége?! De a középkor is szolgált ehhez hasonlókkal. Angliában Edward, Franciaországban Szép Fülöp, Spanyolországban Károly, Ausztriában a császár űzte ki a zsidókat. Azok számára, akik egy élet munkáját kis batyuba sietősen csomagolva indultak az ismeretlenbe, mindez nem volt más, mint zsidóüldözésnek. A német-római Birodalomban komoly hagyománya volt a zsidóüldözésnek. A keresztény hadaktól kezdve a harmincéves háborúig birodalomszerte irtották a zsidókat. Az ő számukra akkor és ott meteor nélkül jött a világvége. Na és persze 1933, Dachau, az első koncentrációs tábor is felér ezzel.

Ki sem kell mozdulni Magyarországról ahhoz, hogy a világvége és a zsidók nem kívánt frige előkerüljön. Már az 1300-as évektől, Nagy Lajos-tól Mária Teréziáig üldözték a zsidókat, és az 1920-as numerus clausus-szal igazán beköszöntött a világvége.

A 600 000 elhurcolt és meggyilkolt magyar zsidó számára nem kellett maja naptár ahhoz, hogy rájójjon, nekik ott és akkor megjött a világvége. Izrael pedig túlélte már egy pár „potenciális világvégét”.

Amióta 1948. május 14-én megalakult, ellenségei életcélul tűzték ki a zsidó állam számára a világvégét.

Az 1973-as jom kippuri háborútól a nemrégiben Gázából kilőtt rakétákig minden ezt volt hivatott beteljesíteni. Most pillanatnyilag csend van, és mint tudjuk, ezt a december 21-ét is túléljük, nem volt világvége.

Úgyhogy amondó vagyok, hogy sem az Izraelben élő, sem a diaszpórai zsidóság számára nem okoz különösebb izgalmat egy 10 000 éves indián naptár rémisztő jóslata. Mi elmondhatjuk, hogy ha nem is csapódott be a Földünket megsemmisítő meteor, mi már átélünk és túlélünk sok apró világvégét.

Mikor hazaértem, felhívtam telefonon az egyetlen Maja nevű ismerősömet, és megkértem, hogy ezután szórakozzon mással...

Díj a zsidó oktatásért a Verő házaspárnak

A Magyar Zsidó Kulturális Egyesület zsidó oktatásért alapított Várhegyi György-díját idén *Verő Tamás*, a Frankel Leó úti zsinagóga rabbi és felesége, *Verő Bán Linda* vehette át az egyesület vezetőitől.

Az elismerést a Lauder Javne Iskola és Óvoda első igazgatójáról nevezték el az egyesület alapításának tizedik évfordulóján.

A Mazsika a chanukka ünnepének zárónapján, a Frankel Leó úti zsinagógában adta át ünnepélyes keretek között az oktatáspolitikus Várhegyi Györgyről elnevezett díjat, amelyet azon személyeknek ítélt oda az egyesület, akik a zsidó oktatás területén kimagasló munkát végeznek.

A díjátadás után a mintegy százfős közönség *Bábel Klára* hárfaművészt

Hanukai dallamok hárfára című koncertjét hallgathatta meg, melyet a Frankel-körzet szervezett.

A művésznő a klasszikus ünnepi dallamok mellett többek között Chopin, Bartók, Glinka és Smetana műveiből játszott egy csokorra valót. Gratulálunk a díjazottaknak!

MEGJELENT
a Sabbathsong Klezmer Band magyar nyelvű kiadványa.

Jeruzsálem te színarany

„Mert a Ciont választotta ki az Örökkévaló, azt szerette meg magának lakhelyül: ez lesz nyugovóhelyem örökre, itt lakozom, mert ezt szeretem.”
Zsolt. 132:13-14

Tel.: 0670 2652069
www.sabbathsong.hu
sabbathsong@freemail.hu

SABBATHSONG Klezmer Band

CleanArt Productio 2012.

Jobbnak látjuk, ha inkább nem mondjuk el, mit gondolunk a FIFA döntéséről.

(Új Élet)